N O T Æ.

1 a EOdem,) Later. videlicet; cum enim temporibus Innoc. III. Græci ad unitatem Eccleſiæ Rom. fuiſſent converſi, ut retuli *in c. ſcriptum, de elect.* editus fuit præſens canon, ut damnaretur abuſus eorum, qui baptizatos a Latinis iterum baptizabant. Sed quæret aliquis, cur præſens conſtitutio, cum edita ſit in Græcos, ſeu contra eos, eorum idiomate PP. Concilii uſi non fuerint, cum lex promulganda ſit potius lingua eorum, ad quos dirigitur, *authent. de non alienandis, §. nos igitur, ad finem*, ibi: *Hanc propoſuimus, & non paterna voce legem conſcripſimus, ſed hac communi, & Græca, ut omnibus ſit nota, propter facilem interpretationem.* Et *l. unic. in fine, C. de veteri jure enucl.* Faciunt textus *in c. ſi rector, 44. diſt. c. oportet 7. q. 1. c. quoniam, de off. Ord. Clemen. ne in agro, §. ſane, de ſtatu monach.* Nam legislator ſubditos legibus dirigere, non illaqueare intendit, *c. 2. 27. qu. 1.* unde lex non debet eſſe captioſa, *c. erit, 4. diſt.* Franc. Valens *in concord. juris Pont. 2. p. ſect. ult.* Facit ab ſpecie text. *in c. nomine, 74. diſt.* Reſpondeo, Patres Concilii præſentem conſtitutionem edidiſſe vulgari, & communi lingua, Latina videlicet, quæ tam apud Græcos, quam apud alias nationes facile intelligitur, vel ſaltem exponi poteſt a pluribus in qualibet regione commorantibus. Et cum Concilium hoc generale eſſet, & Romæ celebraretur, vulgari, & Latina lingua conſtitutiones promulgandæ erant, tum ob Eccleſiæ Latinæ auctoritatem, tum quia in Concilio generali, ubi erant utriuſque linguæ periti, hæc conſtitutio edita fuit.

b *Mores.*) Prorſus diverſos a Latinis, de quibus integrum librum edidit Arcudius.

2 c *Altaria.*) Quia Latinos, tanquam hæreticos vitabant, taleſque eſſe credebant, eo quod in Baptiſmo utebantur formula vulgari, *Ego te baptizo, &c.* ut infra dicemus. Quod etiam contigit Donatiſtis, qui adhuc incredibili faſtu, & immani odio Latinos perſequebantur, ut altaria, in quibus ipſi catholici celebrabant, improbarent, & pro inquinatis haberent, ut refert Optatus Milevitan. *lib. 6.* ubi notavit Balduinus.

COMMENTARIUM.

3 INter ritus diverſos, varioſque Eccleſiæ Latinæ, & Græcæ, illum præcipue uſitatum, ac receptum legimus circa formam ſacramenti Baptiſmi, videlicet quod Latini utuntur ea forma: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*; ut probavi *in c. 1. hoc tit.* Græci vero utuntur ea forma: *Baptizetur N. ſervus Chriſti in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*; ut conſtat ex Concilio Florentino in decreto de Sacramentis, *verſ. Forma autem*, ubi docetur, per illam formulam verum confici ſacramentum. Græci enim ea forma uti cœperunt, ad tollendum quoddam ſchiſma, quod jam primis Eccleſiæ ſæculis cœperat apud Corinthios, qui exiſtimabant, baptizatos pertinere ad eum, qui ipſos baptizabat, ac proinde unuſquiſque dicebat: *Ego ſum Cephæ, ego ſum Pauli*; quos reprehendit D. Paulus *c. 1.* & *3.* dicens: *Numquid Cephas pro vobis mortuus eſt, aut Paulus?* Notavit D. Auguſtinus relatus a Gratiano *in c. cum tantum 47. de cenſur. diſt. 4.* Quare ut occaſionem hujus erroris Græci tollerent, uti cœperunt prædicta formula, ſed adeo pertinaci animo, ut crederent ſub ea tantum Baptiſmum valide adminiſtrari, & ita credebant Latinos formula vulgari utentes hæreticos eſſe, ut notavit Bellarminus *de Baptiſm. c. 3. verſ. Sextus fuit.* Et ita a Latinis baptizatos iterum baptizabant, & altaria, in quibus ipſi presbyteri Latini celebrabant, tanquam ideo polluta, reconciliabant, juxta textum *in c. 2. de ſacram. non iterandis*: quod improbant, & condemnant PP. in præſenti canone, Græcis de cetero prohibentes, ne baptizatos a Latinis iterum baptizare præſumant.

4 Sed prædicta forma Græcorum ab Eccleſia approbata in dicto Concilio Florent. non levem difficultatem continet; ſiquidem actio miniſtri neceſſario exprimenda eſt, ut docetur *in c. 1. hoc tit.* in dicto Concilio Florent. *ubi ſupra*, in illis verbis: *Si exprimatur actus, qui per ipſum exercetur miniſtrum, cum ſanctæ Trinitatis invocatione perficitur ſacramentum.* Unde D. Thomas *3. part. q. 66. art. 5. in corpore*, poſtquam ſcribit Baptiſmum evangelicis verbis conferri, ſubjungit: ideo oportet, quod in ejus forma exprimatur cauſa, quæ duplex eſt: una principalis, aquæ virtutem exprimens, nempe SS. Trinitatis expreſſio: alia inſtrumentalis, videlicet miniſter, qui ſacramentum confert; ideo inquit Sanctus, in forma Baptiſmi utriuſque mentionem fieri debere: ſed in forma Græcorum non exprimitur actio ipſa miniſtri: ergo per eam non poteſt valide Baptiſmus conferri. Cui difficultati ut ſatisfaciat Sotus *in 4. diſt. 3. qu. un. art. 5.* quem ſequitur Cabrera *de ſacram. qq. 66. art. 5. nu. 16.* exiſtimat, ad veritatem formæ Baptiſmi non eſſe neceſſarium explicare actionem miniſtri active, aut paſſive, dummodo ea non negetur, ac proinde ſufficere, ſi dicatur: *Baptizet te Deus*; *vel Chriſtus*; ſive *Baptizaris a Chriſto, vel a Deo.* Et ita accipit formam Græcorum, *Baptizetur ſervus Chriſti*, ſubaudiendo a Chriſto, vel a Deo. Sed hæc ſententia Soti communiter rejicitur ex eo, quia actio miniſtri non ſolum debet non negari in forma Baptiſmi, verum & ſignificari in ipſis formæ verbis ut facile probatur *ex d. cap. 1. hoc tit. Concilii Florent. ſupra relato.* Deinde quia explicatio illa formæ Græcorum, ut ſubintelligatur a *Deo*, vel a *Chriſto*, prorſus inepta eſt, ſiquidem ad Deum non ſpectat baptizare in nomine Patris, &c. Quare hac ſententia omiſſa, quam impugnat Vaſquez *3. part. in 3. part. diſput. 142. c. 2. a nu. 15.* Ochagavia *de ſacram. qu. 8. de Baptiſm. a num. 4.* Gaſpar. Hurtado *diſp. 1. de Baptiſmo, difficult. 8.* Granados *tract. 5. de Baptiſm. diſp. 5. num. 3. & 4.* dicendum eſt, in Baptiſmi forma non ſolum actum baptizandi explicandum eſſe per verbum *Baptizo*, vel aliud æquipollens active, vel explicite, ut declaravit Eugenius IV. exponens formam Græcorum in dicto Concilio Florentin. in decreto de Sacram. *verſicul. Primum omnium*, ubi ad probandum, Græcos verum conficere ſacramentum Baptiſmi, eam rationem reddit, quoniam cum principalis cauſa, ex qua Baptiſmus virtutem habet, ſit ſancta Trinitas; inſtrumentalis autem ſit miniſter, qui tradit exterius Sacramentum, ſi exprimatur actus, qui per ipſum exercetur miniſtrum, cum Sanctæ Trinitatis invocatione, perficitur ſacramentum. Unde recte Vaſquez, Hurtado, & Granado ſupra laudati aſſeruerunt, eum eſſe ſenſum formæ Græcorum: Baptizetur N. ſervus Chriſti a me, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Et ſi adhuc inſtes, ex ratione ſupra adducta, ob quam Græci uti cœperunt hac forma, & per eam Græcos intendere excludere omnem actum baptizantis. Reſpondeo, Græcos ob prædictam rationem, & alias, quas refert Petrus Arcudius *in concord. Eccleſ. Occident. & Orient. lib. 1. cap. 8.* prædicta forma utentes, noluiſſe negare inſtrumentalem virtutem baptizantis, ſed ſolum principalem, quæ Deo competit: quippe in Græcorum forma explicatur etiam actus baptizantis, prout exercetur a miniſtro, tanquam inſtrumento Dei, ut declaravit Eugenius IV. ubi ſupra, & docuit D. Thomas *d. 3. part. qu. 66. art. 5.* Unde audiendus non eſt Innocentius *in comment. textus in c. 1. hoc tit.* quem ſequuntur Felinus *in cap. Quæ in Eccleſiarum, de conſtit.* Marcus Antonius *lib. 5. inſtit. 2. de Baptiſm.* Sylveſter *verbo Baptiſmus 1. nu. 7.* dum aſſerit, presbyterum Latinum adminiſtrantem Baptiſmum cum forma Græcorum, nullum conferre ſacramentum; nam licet ita baptizans peccaret lethaliter, tamen certum eſt, illum validum ſacramentum conferre, ut de presbytero Latino conſecrante in pane fermentato, aut Græco in pane azymo, probavi *in capit. fin. de celebrat. Miſſar.*

T I T U L U S XLIII.

De Presbytero nondum baptizato.

C A P U T P R I M U M.

Ex Concilio apud a *Compendium*.

SI quis presbyter ordinatus deprehenderit ſe non eſſe baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur.

N O T Æ.

1 a COmpendium.) Ita etiam legitur in prima collectione, *ſub hoc tit. c. 1.* & apud Burchardum *lib. 4. Decreti, c. 74.* Ivonem Carnot. *part. 1. Decreti, c. 268.* Gratianum *in c. ſi quis 60. 1. qu. 1.* & meminit Innocent. III. *infra, in c. veniens*: ideſt in Synodo habita in palatio Regis Caroli apud Compendium. Unde textus hic reperitur inter Capitularia Caroli *lib. 6. c. 93.* in hæc verba: *Si quis presbyter ordinatus deprehenderit ſe non eſſe baptizatum, & ordinetur iterum, & omnes, quos prius baptizavit.* Illa autem verba: *Et omnes, quos prius baptizavit*, juſte omittuntur in præſenti a Raymundo, licet a Decretiſtis referantur; quia baptizatus non accipit gratiam a miniſtro, ſed ab ipſo ſacramento: ideo a quocumque, etiam Judæo, vel Pagano adminiſtratur, dum ſub edita, & legitima forma, & cum intentione faciendi quod Eccleſia facit, iterari non debet: quod & cautum video in ipſis Capitularibus *lib. 5. c. 4.* ibi: *Si quis baptizatus eſt a presbytero non baptizato, & ſancta Trinitas in ipſo Baptiſmo invocata fuit, baptizatus eſt, ſicut Sergius Papa dixit, impoſitione vero manus indiget. Gregorius Epiſcop. Roman. & Joannes Sacellarius ſic ſenſerunt.* Ubi pro Gregorio legendum eſt, *Georgius*, ut in ipſo Concilio Compendienſi habetur. Georgius hic, & Joannes Sacellarius fuerunt Legati Stephani Papæ ad Pipinum,

BIBLIOTECA CENTRAL U.A.N.L.

pinum, quorum ipſe Stephanus meminit *in epiſt. 8.* Codicis Carolini, quem edidit Grethſerus. Unde recte Raymundus omiſit in præſenti ea verba: *Et omnes, quos ipſe baptizavit.* Quia illi nullo modo ſunt rebaptizandi, ex proxime dictis; imo omnia geſta ab ipſo Presbytero non baptizato, ob publicam utilitatem ſuſtinentur, argumento textus *in l. Barbarius, de offic. Prætor.*

Commentarium hujus textus dabimus *inf. c. 3.*

C A P U T II.

Innocentius III. *Epiſcopo* a *Cremonenſi*.

APoſtolicam Sedem conſulere decreviſti. *Et infra*: Inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus: Presbyterum, quem ſine unda Baptiſmatis extremum diem clauſiſse ſignificaſti, quia in ſanctæ matris Eccleſiæ fide, & Chriſti nominis confeſſione perſeveravit, ab originali peccato ſolutum, & cæleſtis patriæ gaudium eſse *b* adeptum aſserimus incunctanter. Lege caput octavum Auguſt. de *c* civit. Dei, ubi inter cetera legitur: Baptiſmus inviſibiliter miniſtratur, quem non contemptus religionis, ſed terminus neceſſitatis excludit. Librum etiam *d* D. Ambroſii de obitu Valentiniani, idem aſserentis revolve. Sopitis igitur quæſtionibus Doctorum, Patrum ſententias teneas, & in Eccleſia tua juges preces, *e* hoſtiaſque Deo offerri jubeas pro presbytero memorato.

N O T Æ.

1 a CRemon.) Ita etiam legitur in prima collectione, *ſub hoc tit. c. 2.* ſed ut notavit Ant. Auguſt. *in notis ad hunc textum*, legendum eſt, *Innocent. II.* nam Decretales epiſtolæ Innocentii III. tantum reperiuntur in tertia aut quarta collectione, juxta ea, quæ adduxi in apparatu ad hæc Commentaria. Innocentius II. antea Gregorius dictus, monachus Benedictinus, electus fuit in ſummum Pontificem die 14. Febr. anno 1130. ut referunt Baronius, & Coriolanus *in eodem anno*, Ludovic. a S. Carolo *in Biblioth. Pontif. litt. I.* Cremona eſt in plaga occidentali, climate optimo, ac regione ſalubri gaudet; ſed protendens oblique in longitudinem a Meridie ad Septentrionem, & in latitudinem ab ortu ad occaſum, ſpatio paſſuum circiter bis mille quingentorum: de cujus ſitu, origine, & amplitudine plura tradit Andreas Scotus *in Itinerario Italiæ, ſub 1. fol. 216.* Jam olim Eccleſia Cathedrali decorata erat, ſiquidem Euſtachius ejus Præſul ſubſcripſit Synodis Romanis 3. & 6. ſub Symmacho, ut refert Carolus a S. Paulo *in Geograph. ſacra, fol. 62.*

2 b *Eſſe adeptum.*) Unde cognoſcitur, falſam eſſe ſententiam exiſtimantium, non dari beatitudinem ullam uſque ad finem mundi, & per conſequens nec judicium particulare cujuslibet decedentis; quam expreſſius damnarunt Benedictus XI. in extravaganti relata a Caſtro *adverſus hæreſes, verbo Beatitudo*, Eugenio Papa in Concilio Florent. *ſeſſ. ult.* Eam refellunt late Bellarminus *de Beatitudine, lib. 1.* Serarius *lib. 1. contra Puvium, cap. 1. & 2.* Theoph. Raynaud. *tom. 2. in tr. Chriſtus Judex, c. 6.*

3 c *De civitate Dei.*) Sententia, quam in præſenti Innocentius Auguſtino tribuit, non reperitur in ullo ex libris 22. quos S. Doctor ſcripſit de civitate Dei: extat tamen *in lib. 4. de Baptiſmo contra Donatiſtas, c. 22.* & refertur *in c. Baptiſmi vicem, c. non dubito, de conſecr. diſt. 4.* & citatur a D. Bernardo *epiſt. 77.* & etiam *lib. 1. de anima & ejus orig. c. 11.*

d *B. Ambroſii.*) *In monodia Valentin. fere in fine*, cujus verba ſtatim dabimus.

4 e *Hoſtias Deo.*) Non levis controverſia eſt apud Interpretes, imo & apud Eccleſiæ PP. utrum Miſſæ ſacrificium pro catechumenis offerri poſſit, ac eorum animæ incruento hoc ſacrificio juvari valeant? Negant ulla ratione prodeſſe hoc ſacrificium catechumenis S. Chryſoſt. *hom. 3. ad Philip.* fere in fine, verbis illis, poſt præmiſſam ſummam hujus ſacrificii utilitatem erga defunctos, quam ab Apoſtolis edocta eſt Eccleſia. „ Noverant (*Apoſtoli*) hinc multum ad vita functos lucri accedere, multum utilitatis. Eo enim tempore, quo univerſus populus ſtat manibus expanſis, ac cœtus ſacerdotalis, & illud horrorem venerationis plenum incutiens ſacrificium, quomodo Deum non placabimus pro iſtis orantes? Atque id quidem de iis, qui in fide diſceſſerunt, Catechumeni vero neque hac dignantur conſolatione, ſed omni auxilio ſunt deſtituti, uno quodam excepto. Quare vero hoc licet pauperibus pro ipſis dare, atque hinc aliquid recipiunt refrigerationis. Vult enim Deus nos nobis mutuam auxilium offerimus. Ecquid enim aliud cauſæ ſit, quamobrem pro pace, & bono mundi ſtatu precari juſſerit? quamobrem pro omnibus? Nam ſic quidem inter omnes ſunt etiam latrones, ſacrilegi, fures, atque alii ſexcentis ſcatentes malis; & tamen pro omnibus precamur: erit enim fortaſſe quædam ipſorum converſio. Quemadmodum igitur pro viventibus iſtis precamur, qui nihil a cadaveribus differunt, ita pro illis etiam precari licet. “ Ejuſdem ſententiæ videtur eſſe S. Auguſt. *lib. 1. de anima & ejus orig. c. 11.* Nam profitetur, ſacrificium chriſtianum pro nullis offerri, niſi baptizatis; nec agit dumtaxat de parvulis morte præventis prius quam luſtrarentur fonte ſacro. Nam quamvis is ſit primarius eo loco D. Auguſtini ſcopus, contra fatuitatem contrariam hæretici, quem eo loco refellit; tamen initio capitis univerſalem doctrinam tradit in hunc modum: *Salva fide Catholica, & Eccleſiaſtica regula, nulla ratione conceditur, ut pro non baptizatis cujuslibet ætatis hominibus offeratur ſacrificium corporis, & ſanguinis Chriſti tanquam per hujuſmodi pietatem ſuorum, ad regnum cælorum, quo perveniant, adjuventur.* Contrarium tamen docuerat D. Ambroſius in præſenti citatus, ubi agens de duobus germanis Imperatoribus, Gratiano, & Valentiniano, quos habebat chariſſimos, & ambo exceſſerant catechumeni, ſic ait: „ Beati ambo ſi quid meæ orationes valebunt. Nulla dies vos ſilentio præteribit. Nulla nox non donatos aliqua precum mearum contextione tranſcurret. Omnibus vos oblationibus frequentabo. Quis prohibebit innoxios nominare? Quis vetabit commendationis proſecutione complecti? Si oblitus fuero te, ſanctam Hieruſalem, hoc eſt ſancta anima, & pacifica germanitas, obliviſcatur me dextera mea. “ Hanc ſententiam D. Ambroſii amplectitur Innocentius in præſenti, & *in c. debitum, de Baptiſmo*, perperam repugnante Gennadio *lib. de Eccleſiæ dogm. c. 73.* & defendit Theoph. *tom. 15. in Heterocl. puncto 3. quæſit. 2.* omiſſa diſtinctione inter cathecumenos audientes, & competentes, quam agnoverunt Bellarm. *lib. 2. de Miſſa, c. 6.* Henriquez *lib. 9. ſummæ, c. 15. n. 5.* Scortia *lib. 2. de Miſſa, cap. 2. nu. 5.* Et licet negari non poſſit, S. Chryſoſt. & Auguſt. negaſſe offerri poſſe fructuoſe hoc ſacrificium pro cathecumenis; tamen cum habeamus pro contraria ſententia declarationem Innocentii III. profitentis, id eſſe conforme SS. PP. non eſt cur negetur hodie cathecumenis hoc præſidium.

COMMENTARIUM.

VIrtute Baptiſmi flaminis eodem modo, ac ratione fluminis hominem juſtificari, ac per conſequens ſalvari poſſe, docetur *in c. 3. hoc tit.* & ita catechumenum in catecheſi decedentem ſalvari, late probavi *lib. 3. Concil. Illib. c. 60.* ubi exponit Mendoza caput *catechumenum, de conſecr. diſt. 4.* Ex ibi adductis præſens commentarium petendum eſt. 5

C A P U T III.

Innocentius III. *Ferrarienſi* a *Epiſcopo*.

VEniens ad Ap. Sed. dil. filius lator præſentium lacrymabili nobis inſinuatione monſtravit, quod cum per ſingulos ordines uſque ad gradum ſacerdotii aſcendiſset, comperiit tandem pro certo, quod non fuerit ſecundum formam Evangelii baptizatus. Unde nos eum per ven. f. n. *b* Tuſcul. Epiſcopum rite fecimus baptizari; & cum ſuper ordinibus coram nobis fuiſset diutius diſputatum, quidam in eam declinaverunt ſententiam, ut cum Baptiſmus ſit fundamentum ſacramentorum, ante ſuſceptionem Baptiſmi non ſuſcipiatur aliud ſacramentum: quoniam ubi fundamentum non eſt, ſuperædificari non poteſt. Porro cum quis non ſolum per ſacramentum fidei, ſed per fidem etiam ſacramenti efficiatur procul dubio membrum Chriſti; & qui Chriſtum habet per fidem, etſi Baptiſmum non habeat, habet utique fundamentum, præter quod aliud poni non poteſt, quod eſt Chriſtus Jeſus, ſuperædificari poſſe videtur, ſicut ſalutifera opera, ſic & quælibet Eccleſiaſtica Sacramenta, cum illud non ſit generaliter verum, neque de novis, neque de veteribus ſacramentis, quod Baptiſmus ſit fundamentum illorum: quoniam & ſacramentum conjugii, & *c* Euchariſtiæ a non baptizatis recipi poteſt. Præterea ſacramentum Ordinis, non ſolum Pontificalis, ſed Sacerdotalis etiam, & Levitici, ex inſtitutione ſua præceſſit Baptiſmum, per quod forſitan videtur, quod ante Baptiſmum hujuſmodi ordines poſsent rite conferri, maxime his qui baptizari creduntur. Quia vero in Concilio apud Compendium legitur conſtitutum: Si quis presbyterorum ordinatus deprehenderit ſe non eſse baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur: Nos circa latorem præſentium in hoc dubitabili caſu quod tutius eſt ſequentes, mandamus quatenus ipſum per ſingulos ordines uſque ad ſacerdotium promovere procures, & permittas eum in ſacer-

cerdotio miniſtrare; quia non intelligitur iteratum, quod ambigitur eſse factum; nec male de ſacramento ſentitur, cum illud non religionis contemptus, ſed articulus neceſſitatis excludit. Et certe de illo, qui natus de Chriſtianis parentibus, & inter Chriſtianos eſt fideliter converſatus, tam violenter *d* præſumitur, quod fuerit baptizatus, ut hæc præſumptio pro certitudine ſit habenda, donec evidentiſſimis forſitan argumentis contrarium probetur.

NOTÆ.

1 a FErrarienſi.) Ita etiam legitur in tertia collectione, *ſub hoc tit. c. unic.* Hugoni videlicet, qui Ferrarienſem Eccleſiam rexit ex anno 1196. uſque ad annum 1212. ut refert Ughellius *tom. 2. Italiæ ſacræ, fol. 576.* De Ferrarienſi Eccleſia egi *in c. cum M. de conſtit.*

2 b *Tuſcul.*) Nicolaum videlicet. De Tuſculana Eccleſia egi alibi.

c *Euchariſtiæ.*) Materialiter, non fructuoſe, exponunt repetentes hic: ſed verius eſt, etiam hæc verba afferri in vim diſputationis pro opinione eorum, qui tenebant, baptizatos Baptiſmo flaminis poſſe recipere alia Sacramenta. Conjugii videlicet, Ordinis, & Euchariſtiæ, ut expoſuerunt Lugo *de Euchariſt. diſp.* 13. *ſect.* 1. Henao *eodem tract. diſp.* 14. *ſect.* 4.

3 d *Præſumitur.*) Licet quis baptizatus non credatur, Alciatus *lib. 4. de præſumpt. c.* 1. Aucunna *c.* ∴ Tamen cum inter catholicos natus, & educatus eſt, creditur baptizatus, ut docent ultra congeſtos a Barboſa hic, Gregorius Lopez *in l. 3. tit. 3. partit. 1. gloſſ.* 4. Alex. Ambroſin. *de immun. Eccleſ. c. 7. de aſſaſſinis, n.* 3. ideoque in Tribunalibus S. Inquiſitionis talis in hæreſim lapſus punitur, Cantera *qq. crim. c. 1. n.* 5. Carena *de offic. Inquiſit. 2. part. tit. 1. de hæreſi,* Vela *de delictis, c. 14. n.* 4. Ricciulius *de jure perſon.*

COMMENTARIUM.

4 QUo modo cœlum Baptiſmo aperiri dicitur *in c. 3. §. ſicut, §. ſed adhuc, c. penult. de Baptiſm.* ſic ad alia ſacramenta veluti januam Baptiſmum eſſe, conſtat *ex c. præter, §. pen. 32. diſt. c. ſi quis confugerit 51. c. ſi quis per ignorantiam 59. 1. q.* 1. & qui per eam ingreſſus Eccleſiam non eſt, ad ordines aſcendere non poteſt, nec etiam alia ſacramenta recipere. Concil. Florent. *in decret. union.* ibi: *Primum omnium ſacramentorum locum tenet ſanctum Baptiſma, quod vitæ ſpiritualis janua eſt; per ipſum enim membra Chriſti, ac de corpore efficimur Eccleſiæ.* Facit ratio adducta a D. Th. 3. *part. q. 35. art. 3. in corpore,* his verbis: „ Nihil poteſt aliquis recipere, cujus receptivam potentiam non habet: per characterem autem Baptiſmalem efficitur homo receptivus aliorum ſacramentorum; unde qui characterem non habet, nullum aliud ſacramentum recipere poteſt; & ſic character ordinis Baptiſmalem characterem præſupponit: cum enim Baptiſmus ſit generatio ſpiritualis, qui non eſt genitus in Eccleſia, quomodo poterit cum aliis fidelibus ad ſpiritualia concurrere? " Unde certa, & indubitata eſt ſententia, quæ in præſenti Innoc. III. tantum probabilis viſa eſt, tum ob auctoritatem Conc. Florent. tum ob communem conſenſum Theologorum, qui Innocentium ſequuti ſunt, aſſerentes non baptizatum incapacem eſſe ordinationis, & ceterorum ſacramentorum. Probat Hallierius *de ſacris elect. c. 3. fol.* 522. Nec obſtant fundamenta contrariæ ſententiæ ab Innocentio in præſenti expenſa. Non primum, pro cujus ſolutione dicendum eſt, non baptizatum per fidem Chriſti membrum fieri, quantum ad adhæſionem interiorem Chriſto, quæ ſufficit ad meritum, & privatum cujuslibet Chriſtiani ſtatum; non autem quantum ad adhæſionem cum Chriſto exteriorem, & in ordine ad totum corpus Eccleſiæ, cujus omnia membra exteriori ſacra ſigno in unum corpus Eccleſiæ, ſeu teſſera aliqua confœderantur, & ſpirituali ſignaculo per illud ſenſibile ſignum animæ impreſſum, jus ad reliqua ſacramenta, & communia Eccleſiæ bona ſortiuntur. Licet enim quoad remiſſionem peccati originalis, & ut homo ſalvari poſſit, æquales ſint Baptiſmus fluminis, flaminis, & ſanguinis; tamen in aliis differunt, veluti quia in Baptiſmis flaminis, & ſanguinis non datur eſſentia ſacramenti; nam in eis nulla adeſt verborum forma, ut in Baptiſmo fluminis: nec in Baptiſmo flaminis adeſt ſignum externum ſenſibile, ut in fluminis Baptiſmo, quod eſt Sacramentum, *cap. unic. §. una vero, de ſacra unct. cap. ad abolendam, de hæreticis,* Trident. *ſeſſ. 7. de ſacrament. can.* 1. Deinde quia Baptiſmus flaminis, ſeu ſanguinis non imprimit characterem, ut facit Baptiſmus aquæ. Trident. *ſeſſ. 7. can.* 9. probat Hurtado *de vero martyrio tract. 7. reſolut.* 40. Deinceps, quod nec martyrium, nec contritio ſunt janua Sacramentorum, ſicut Baptiſmus aquæ. Trid. *ſeſſ. 14. cap.* 2. nec excludunt neceſſitatem recipiendi Baptiſmum aquæ, ſi haberi poteſt, *c. catechumenum 37. de conſecrat. diſtinct.* 4. Unde *c. 10. Actuum Apoſt.* refertur, Cornelium juſtificatum poſtea recepiſſe Baptiſmum: unde licet per Baptiſmum flaminis quis juſtificetur, non tamen ideo poteſt alia ſacramenta recipere. Nec etiam Euchariſtiæ, aut matrimonii exempla in præſenti adducta quicquam faciunt; nam matrimonium cum habeat naturam contractus, non ut ſacramentum, ſed ut contractus juris gentium, etiam apud Infideles datur. Euchariſtia etiam materialiter, & de facto ab eis recipi poteſt; ſed non licite, & fructuoſe, quod probat D. Baſilius *hom.* 13. ſeu in exhortatione ad Baptiſmum, illuſtri exemplo Iſraelitici populi, qui neque aquam de petra bibere, neque cœleſtem panem manducare potuit donec mare rubrum, Baptiſmi figuram, pertranſiiſſet, ibi: *Nec unquam ille ex ſpirituali petra bibiſſet, niſi ex figura baptizatus fuiſſet: nec tibi aliquis veram potionem, niſi vere baptizato præbebit: panem Angelorum ille poſt Baptiſmum manducavit; tu autem quomodo viventem comedes panem, niſi ſumpto prius hoc Sacramento?* Denique falſum eſt, Diaconalem, vel Sacerdotalem ordinem prius inſtitutum fuiſſe, quam Baptiſmum; nam licet aliqui Theologi Scholaſtici ſenſerint, hoc ſacramentum, quatenus & materia, & forma conſtat, non fuiſſe ante reſurrectionem inſtitutum, quam ſententiam probabilem eſſe ſentit D. Thomas 3. *part. quæſt. 73. art. 5. ad* 4. Cano *lib. 8. de locis, cap.* 5. & probat Rupertus *lib. 8. in Joan. cap.* 3. verior tamen ſententia eſt, ſacramentum Baptiſmi ante Chriſti mortem inſtitutum fuiſſe, imo & Apoſtolos eo tempore illum miniſtraſſe, ut docuerunt Theologi cum Magiſtro, & ibidem D. Th. *qu. 1. art.* 5. alii relati a Vaſquez 3. *part. in 3. diſp. 140. c.* 3. & declarat D. Auguſt. *tract. 5. in Joannem,* dum docet, homines poſt Baptiſmum Joannis ſuſceptum, iterum Baptiſmo Chriſti baptizatos fuiſſe, & ita Judam Baptiſmum Chriſti ſuſcepiſſe. Etiam id probatur *ex c. 3. D. Lucæ, c. 1. D. Marci,* ubi refertur, D. Joannem differentiam conſtituiſſe inter ſuum Baptiſmum, & Baptiſmum Chriſti, dum ajebat: *Ego quidem baptizo vos in aqua.* Et ut de Chriſto loquitur, ait *Ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto, & igne.* Quæ verba, *& igne,* adjecit ad denotandam gratiam, & virtutem interiorem Baptiſmi. Illud tamen ex ſacra Scriptura, aut aliqua Eccleſiæ definitione non liquet, quo tempore Chriſtus Baptiſmum inſtituerit. Illa tamen communior ſententia eſt, quæ docet, hoc ſacramentum fuiſſe inſtitutum eo die, quo Chriſtus Dominus baptizatus fuit, ut docent Magiſter *in 4. diſt.* 5. D. Th. communiter receptus 3. *part. q. 66. art.* 2. & idem colligitur ex D. Ambroſio *lib. 2. in Lucam, cap. fin.* Hieronymo *in dialogo contra Luciferianos, nu.* 12. Damaſceno *lib. 4. de fide, cap.* 10. & ſuadetur ex eo, nam ſtatim baptizato Chriſto, Joannes etiam ab ipſo Domino baptizatus fuit, ut docet D. Hieronymus *ſuper Matth. c.* 3. ubi ait: Chriſtum a Joanne in aqua ſolum baptizatum fuiſſe; Joannem vero a Chriſto in Spiritu: at Baptiſmus in ſpiritu a Chriſto inſtitutus eſt pro ſacramento: ergo fatendum videtur, ab eo tempore Baptiſmi ſacramentum fuiſſe inſtitutum, & ita non recte arguebant, qui aſſerebant, Sacerdotalem, vel Diaconalem ordinem prius inſtitutum fuiſſe a Chriſto Domino, quam Baptiſmum: & per conſequens manet pro comperto, non baptizatum invalide ſacramentum Ordinis recipere, & ita eſſe baptizandum, & denuo ordinandum.

Sed in hac parte exponendi ſunt duo canones difficiles, nec vulgo noti. Primus eſt can. 19. Concilii Nicæni, in illis verbis: „ De Paulianiſtis, qui deinde ad Eccleſiam confugerunt, ſtatutum eſt, ut ii omnino rebaptizentur: ſi qui vero tempore præterito in clericorum numero erant, ſi quidem a culpa & reprehenſione alieni viſi fuerint, rebaptizati ordinentur a catholicæ Eccleſiæ Epiſcopo: ſi vero examinatio eos non eſſe aptos deprehendit, deponi eos oportet. " Ex quibus ultimis verbis deducitur, non baptizatos, & ordinatos eſſe baptizandos, & ſi quoad Ordinis exercitium eos non eſſe aptos Epiſcopus deprehendat, eos deponendos eſſe: igitur quia valide fuerant ordinati, alias quomodo deponendi erant? Cui difficultati Theodor. Balſamon *in notis ad ipſum canonem duplici modo ſatisfieri poſſe exiſtimat.* Primo depoſitionis nomen ibi accipiendo abuſive pro expulſione, non quia deponantur ab aliquo gradu, quem non habebant; ſed quia repellantur ab eo, ad quem aſcendere iterum volebant. Secundo ait poſſe ea verba accipi de depoſitione poſt Baptiſmum, & iteratam ordinationem ab Epiſcopo Catholico faciendam: quo caſu proprie, & ſtricte depoſitio dari poteſt. Secundus eſt can. 14. Concilii Matiſcon. 1. in illis verbis: „ Ut Judæis a cœna Domini uſque ad primam diem poſt Paſcha, ſecundum edictum bonæ recordationis Domini Childeberti Regis, per plateas, aut forum, quaſi inſultationis cauſa, deambulandi licentia denegetur, & ut reverentiam cunctis Sacerdotibus Domini, vel Clericis impendant, nec ante Sacerdotes conſeſſum, niſi ordinati, habere præſumant. Qui hoc facere fortaſſe præſumpſerit, a judicibus locorum, prout perſona fuerit, diſtringatur. " In quibus dum docetur, ne Judæi ante ſacerdotes conſeſſum habere præſumant, niſi ordinati, videtur ſupponi, Judæos poſſe ordinari, & per conſequens non præcedente Baptiſmo Sacramentum Ordinis recipi poſſe. Pro cujus canonis expoſitione exiſtimo, in eo verbum illud, *ordinati,* non accipi pro initiatis majoribus, aut minoribus ordinibus eccleſiaſticis, ſed potius pro Judæis ordinate conſeſſum habentibus, & ſi dicamus eos gradu aliquo ordinatos eſſe, ſupponendum erat fuiſſe baptizatos.

5 Exponitur can. 19. Concilii Nicæni & 14. Matiſcon. 1.

TI-

BIBLIOTECA CENTRAL U.A.N.L.

TITULUS XLIV.

De cuſtodia Euchariſtiæ, Chriſmatis, & aliorum Sacramentorum.

CAPUT PRIMUM.

Innocentius III. *in Concilio a generali.*

STatuimus, ut in cunctis Eccleſiis Chriſma, & Euchariſtia ſub fideli *b* cuſtodia, clavibus adhibitis conſerventur, ne poſſit ad illa temeraria manus extendi ad aliqua horribilia, vel *c* nefaria exercenda. Si vero is, ad quem ſpectat cuſtodia, ea incaute reliquerit, tribus *d* menſibus ab officio ſuſpendatur: & ſi per ejus incuriam aliquid nefandum inde contigerit, graviori ſubjaceat ultioni.

NOTÆ.

1 a GEnerali.) Lateranenſi videlicet, *can.* 20. ubi reperitur textus hic, & *in c. 2. de Baptiſmo, in 4. collect.* de quo Concilio egi *in c. 1. de ſumma Trinit.* & hujus canonis meminit Concilium Friſing. celebratum anno 1440. *can.* 18. „ Item præcipiendo mandamus, ut ſecundum conſtitutionem Lateranenſis Concilii Euchariſtia, & oleum ſanctum ſub fidei cuſtodia, & reverentia debita, clavibus adhibitis conſerventur, ne poſſit ad illa temeraria manus extendi ad aliqua horribilia, & nefaria exercenda. "

b *Fideli cuſtodia.) Sub ſigillo,* dicitur *in c. ſane, de celebrat. Miſſar.* Conſonat D. Franciſcus *epiſt.* 13. ibi: *Ut corpus Chriſti in loco pretioſo ponatur, & conſignetur.* Cujus obſignationis ritum illuſtrat Cironius *in notis ad textum in d. c. ſane.*

2 c *Horribilia, vel nefaria.*) Fideles olim Chriſmate utebantur pro medela in ſuis infirmitatibus: quem morem a Sanctis Patribus didicerunt; nam aliqui ſancti viri, qui dono curationum divina gratia præditi erant, ne ſibi ſanitatum ſolatia tribuerentur, ſed divinæ virtuti, ac beneficio, infirmos oleo per ſacerdotem benedicto inungebant. Sic feciſſe S. Hilarionem meminit in ejus vita S. Hieronymus. Idem de Simeone Stylita refert Theodoretus, & de Aphatre Anachoreta. Etiam ejuſmodi oleo Proculum Chriſtianum curaſſe Severum Imperatorem, teſtis eſt Tertul. *ad Scapulam,* necnon Severus Sulpitius *lib. 1. de vita S. Martini,* & *dialog. 3. c.* 2. inſignia miracula refert ab ipſo B. Martino facta olei benedicti perfuſione ſuper infirmos. Sic ſanctam Genovefam ægrotos ſanaſſe, energumenoſque liberaſſe ab infeſtatione dæmonum, in ejus actis legimus: ſuaque ætate teſtatur Palladius fuiſſe complures Sanctos Abbates, qui morbos oleo benedicto depellebant. Quare fideles pro medicina ceperunt uti chriſmate: quem uſum improbarunt Patres Concilii Arelat. 6. *can. ibi:* „ Presbyteri ſub ſigillo cuſtodiant chriſma, & nulli ſub prætextu medicinæ, vel cujuslibet rei donare præſumant. *Mogunt. can. 27. ibi:* Presbyteri ſub ſigillo cuſtodiant chriſma, & nulli ſub prætextu medicinæ, aut maleficii donare inde præſumant. *Pontif. Rom. ſub tit. de offic. quinta feria in Cœna Domini, ibi:* Jubet Epiſcopus presbyteris attente, ut juxta canonum traditionem chriſma, & olea ab ipſo Epiſcopo in ea die conſecrata fideliter cuſtodiant, & nulli ſub prætextu medicinæ, vel maleficii tradere præſumant, alias honore priventur. *Rationem reddit D. Cyprianus in ſerm. de unctione chriſmali, ibi:* Non hæc medendis corporibus eſt unctio inſtituta, &c. ſed virtus divina potentius operatur. " Oleum vero non ab Epiſcopo, ſed a presbytero benedictum, poſſe in uſum medicinalem laicis concedi, cenſuit Eccleſia, juxta Innocent. I. *epiſt. 1. decret. c.* 18. ibi: „ Oleo ſancto poſſe uti non ſolum ſacerdotes, ſed etiam laicos in ſuis, vel ſuorum neceſſitatibus. " Cui ſententiæ ſubſcripſerunt PP. Synodi Vvormat. *can.* 72. ibi. „ Sane quoniam de hoc, ſicuti de ceteris, conſulere voluit dilectio tua, adjecit filius meus Cœleſtinus Diaconus in epiſtola ſua, eſſe ſic a tua dilectione poſitum illud, quod in B. Apoſtoli Jacobi epiſtola eſt conſcriptum: Infirmatur quis in vobis, inducat presbyteros, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei ſalvabit infirmum, & ſuſcitabit illum Dominus: & ſi in peccatis fuerit, dimittentur ei. Quod non eſt dubium de fidelibus ægrotantibus accipi, vel intelligi debere, qui ſancto oleo chriſmatis perungi poſſunt, quod ab Epiſcopo confectum, non ſolum ſacerdotibus, ſed omnibus, ut Chriſtianis, licet in ſua, aut ſuorum neceſſitate ad ungendum. " Illuſtrant Beda *in c. 6. Marci,* Schaccus fuſe *in tr. de re unguentaria.* Alii etiam ad alios longe deteriores uſus, & maleficia ſacro ipſo chriſmate abutebantur, veluti ad fugiendum purgationis judicium. Synodus Mogunt. *can.* 27. ibi: „ Nam criminoſos eodem chriſmate unctos, aut potatos, nequaquam ullo examine deprehendi poſſe a multis putabatur. " Pœnit. Roman. *tit. 6. c.* 6. Burchardus *lib. 19. Decreti, c.* 287. ibi: *Bibiſti Chriſma ad ſubvertendum Dei judicium.* Conc. Tribur. *can.* 4. apud Carnot. *part. 11. Decreti, c.* 51. Synodus Turon. *can.* 20. & *lib. 3. Capitul. Caroli, c. 55. ibi:* „ Si presbyter chriſma dederit, ab Epiſcopo degradetur, & poſtmodum a judice manum perdat, ſi propter judicium ſubvertendum hoc fecerit. " Notarunt Novarinus *lib. 5. ſchediaſ. c.* 39. Lindembrog. *de gloſſ. legum antiq. verbo Chriſma.* Etiam temerario auſu ab impiis hominibus aliquando Euchariſtiam ſubreptam fuiſſe tradit S. Chryſoſtomus *epiſt. ad Innocent. I.* quam allegat Nicephorus Calixtus *lib. 13. hiſt. c.* 19. & refertur *in c. ſignificaſti, el 2. de homicid.* & ad maleficia, & amatoria, ut *in cap. 3. de pœnit. & remiſſ. in 2. collect. ibi:* „ De muliere, quæ ut nobis ſignificaſti, cupiens viri ſui ampliorem amorem ſibi acquirere, ſuſcepto corpore Chriſti, & in ore retento, cum viro oſculum porrexerat, & ipſum trajicere cum voluit, non potuit; ſed poſtea verſum eſt in carnem, cum tangeret juxta dentes molares, & caro ſuccrevit, & adhuc eſt in ore: Fraternitati tuæ non poſſumus ſanius dare conſilium, niſi quod eam inducas, & compellas, ut tanta per condignam pœnitentiam, & bona opera ſatagat expiare delicta. Nempe credimus quod ſi vere contrita fuerit, & pœnitentiam egerit condignam, & tu pro ipſa ad Deum oraveris, corpus Domini trajicere poterit, divina gratia ſuffragante. " Horrenda ſunt quæ in hac parte referunt M. Delrius *lib. 3. diſquiſ. mag. part. 1. q. 3. ſect.* 1. Bouguetus *lib. de ſortiariis, c.* 60. Petrus Mamorius *in flagello maleſic. cap. 2. in fine,* Barthol. Spina *apolog. 3. de Lamiis, c.* 1. Theophil. Raynaud. *to. 6. tract. de Euchariſt. c. 6. n.* 23. Unde ita diligenter PP. Concilii Lateran. in præſenti cavent, ut fideliter ſub clavi cuſtodiatur, ne poſſit temeraria manus extendi ad Euchariſtiam, vel Chriſma. Ea autem verba, quæ ſequuntur in præſenti rubrica, *& aliorum ſacramentorum,* accipienda ſunt improprie, & in lata acceptione pro oleo Extremæ Unctionis, & rebus, quæ ſacramentorum uſibus deputatæ ſunt, de quibus *in c.* 2. Chriſma enim, oleum, & ſimilia, ſacramenta non ſunt, cum non perſiſtant, nec dentur in permanendo, ſed tantum ſacramentalia.

c *Tribus menſibus.*) In Pœnit. Romano, *tit. 15. c.* 11. de illis, qui non bene cuſtodiunt corpus & ſanguinem Domini, ita cavetur: „ Qui non bene cuſtodierint ſacrificium, & mus, vel aliquod aliud immundum animal comederit illud 40. dies pœniteant. Qui autem perdiderit illud in Eccleſia, aut pars ejus ceciderit, & non inventa fuerit, 30. dies pœniteat. Perfundens aliquid ſuper altare de calice, quando offert, ſex dies pœniteat, aut ſi abundantius, ſeptem dies pœniteat. " Refertur *in c. qui non bene, de conſecr. diſt.* 2. Faciunt textus *in c. ſi quis per ebrietatem, c. ſi quis per negligentiam, eadem diſt.* 2. 3

COMMENTARIUM.

EX hoc canone Concilii Lateran. ſequens communiter deducitur aſſertio: *Euchariſtia, & chriſma debent fideliter ſub clavi cuſtodiri, & contra facientes graviter ſunt puniendi.* Probant text. *in c. tribus, de conſecr. diſt. 2. c. officium, de offic. Archipresb.* Concil. Turon. 2. *can.* 3. *ibi:* „ Corpus Domini in altari, non imaginario ordine, ſed ſub crucis titulo componatur. *Et can. 4. ibi:* Ut omnis presbyter habeat pyxidem, aut vas tanto Sacramento dignum, ubi corpus Dominicum diligenter recondatur ad viaticum recedentibus a ſæculo: quæ ſacra oblatio tantum intincta debet eſſe in ſanguine Chriſti, ut veraciter presbyter poſſit dicere infirmo: Corpus, & ſanguis Domini proficiat tibi, &c. ſemperque ſit ſuper altare obſerata, propter mures, & nefarios homines: & de ſeptimo in ſeptimum diem ſemper mutetur, ideſt illa a presbytero ſumatur, & alia quæ eodem die conſecrata eſt, in locum ejus ſubrogetur, ne forte diutius reſerata, mucida (quod abſit) fiat. *Vvormat. can. 5. ibi:* Ut presbyter ſemper Euchariſtiam habeat paratam, ut quando quis infirmatus fuerit, aut parvulus infirmus fuerit, ſtatim eum communicet, ne ſine communione moriatur. *Bituric. c. 2. ibi:* Quia corpus Domini per Eccleſias parochianas dicebatur nimia vetuſtate neglectum, ſtatuerunt Epiſcopi in eodem Concilio, ut corpus Domini non plus ſervetur, quam a Dominica in alteram. *Turon. 1. can.* 20. Presbyteris injungendum eſt, ne ſacrum chriſma foras conclave dimittant, ut a quolibet attingi poſſit. *Metenſe can.* 3. Communi decreto ſtatutum eſt, & hoc interdictum a ſancta Synodo nimium laudatum eſt, ut cuncti presbyteri libros, & ſacerdotalia veſtimenta ſuo Epiſcopo in proxima Synodo oſtendant, & ut chriſma ſuum ſub ſigillo, & ſera ſemper cuſtodiant. *Oxonienſe can.* 16. Provideant Archidiaconi, quod diligenter juxta formam Concilii generalis, Euchariſtia, Chriſma, & Oleum ſanctum ſalva ſub clavibus recondantur. *Colonienſe 3. part. 7. c. 16. Auguſtenſe can. 18. ibi:* Hoſtia vitalis pro infirmorum viatico in loco mundo, ac honorato, accenſo ad eam perpetuo lumine ſervetur. *Trid. ſeſſ. 13. ibi:* Conſuetudo aſſervandi in ſacrario ſanctam Eucha-

cha-

chariſtiam adeo antiqua eſt, ut eam ſæculum etiam Nicæni Concilii agnoverit. *Heraldus Epiſcopus Turon. in ſuis Capit. can.* 56. Ut presbyteri Chriſma, Oleum, & Euchariſtiam ſemper habeant, ut parati inveniantur, *Concil. Ravennat. 2. tempore Clementis V. rubric. 7.* Statuimus quod Euchariſtia, Viaticum, ſive Corpus Chriſti, Chriſma, Oleum ſanctum, & Oleum infirmorum ſic devote, tute, & ſecrete cuſtodiantur, & reponantur in locis, aut ſacriſtiis ad hoc deputatis, & aptis, quod ad ea non poſſit manus nefaria accedere, ſeu ſacrilega, & maxime mulierum, *Salſeburg. temporibus Martini V. c.* 28. Statuimus, ut in cunctis Eccleſiis Baptiſmus, Chriſma, Oleum, & Euchariſtia ſub fideli cuſtodia, clavibus adhibitis, aſſerventur, ne poſſint ad illa manus temerariæ extendi. „ Illuſtrant ultra congeſtos a Barboſa, & Garanna in præſenti, Creſpetius *in ſumma, verbo Euchariſtiæ aſſervatio*, Cironius *in parat. ad hunc titulum, & in notis ad textum de celebrat. Miſſar.* Barboſa *de poteſt. Epiſcop. allegat.* 22. Baronius *anno* 57. Majolus *dier. canicul. fol.* 265. Lantdmeter. *lib.* 2. *de veteri mon. cap.* 75. Buleng. *adverſus Caſaub. diatrib.* 3. *cap.* 38. Henao *de Euchariſt. diſp.* 16. Bellarm. *tom.* 1. *controv. lib.* 2. *de Eccleſ. cap.* 3. Sauſay *in Panopl. Sacerd. part.* 1. *lib.* 9. *c.* 4. Fagundez *lib.* 1. *in* 3. *Decal. præcept. c.* 1. Novarinus *lib.* 5. *de Agno, cap.* 130. Ant. Auguſt. *in epit. jur. Pontif. lib.* 23. *tit.* 5. & *lib.* 24. *tit.* 6. Grethſerus *lib.* 2. *de cruce, c.* 33. Turrianus *pro epiſt. Pontiſ. lib.* 4. *c.* 19. Roſvveidus *in notis ad epiſt.* 12. *D. Paulini, pag.* 147. Coriolanus *in not. ad can.* 3. *Concilii Turon.* 2. Joann. Dartis *in tract. de Euchar. c.* 18. *per totum*, Vicecomes *lib.* 1. *de Miſſæ ritibus, c.* 24. Conradus Kling. *lib.* 4. *diſp. cap.* 10.

4 Traditur ratio decidendi. Verum pro dubitandi ratione in præſentem aſſertionem ita inſurgo, & intendam probare, ritum ſervandi Euchariſtiam in præſenti titulo commendatum, alienum eſſe a facto Domini noſtri, & a diſciplina Eccleſiaſtica. Quoad factum Domini noſtri ita profert Origenes, ſeu Cyrillus *in c. 7. Levit. homil.* 5. *Dominus panem, quem diſcipulis dabat, non diſtulit, nec differri juſſit in craſtinum.* Ergo ſi Dominus inſtituit tantum Euchariſtiam, ut ſumeretur ſtatim, non vero aſſervaretur, non recte ab Eccleſiæ Patribus jubetur cuſtodiri. Quoad diſciplinam Eccleſiaſticam antiquam conſtat, jam ab Eccleſiæ cunabulis Euchariſtiam non aſſervari, ſed peracto Miſſæ ſacrificio conſumi. Unde D. Clem. *in ep.* 2. jubet, ut tot ponantur in altari holocauſta, quot populo ſufficere poſſe videantur: ſi quid autem ſuperſit poſt communionem, non ſervetur in craſtinum. Imo Eſychius *l.* 2. *in Levit. c.* 8. refert morem Eccleſiæ fuiſſe comburendi id quod ſuperſit ex ſacramento Euchariſtiæ. Circa quem auctorem illud notavit Claudius Eſpenceus *l.* 2. *de ador. Euchariſt. c.* 10. quod ſive is fuerit Eſichius, ſive Eſytius, Presbyter Hieroſolymitanus, & monachus, Gregorii Nazianzeni diſcipulus: ſive Eſychius Auguſtino contemporaneus, & Salonitanus Epiſcopus; ſive Iſytius Gregorii Magni ſynchronos, Epiſcopus Hieroſolymit. & ſcriptor Latinus, ignorare non potuit vel ille, quid de hujuſmodi reliquiarum, tum aſſervatione, tum etiam cultu ſuus Præceptor ſenſerit, neque quid anteceſſores obſervaverint, etſi poſtea in Eccleſia Hieroſolym. id uſitatum non fuiſſe referat Hubertus Cardinalis *in l. contra Græcorum calumnias*, quem refert P. Henao *t.* 3. *diſp.* 29. *ſect.* 6. In Eccleſia etiam Conſtantinop. cum pluſculum de particulis Euchariſtiæ reliquum eſſet, ſacerdotes pueros innocentes, ex eis qui ad ſcholas, & ludum litterarium ibant, accerſebant, eiſque jejunis reliquias, quæ ſuperfuiſſent, dabant abſumendas. Quem quidem ritum confirmat vetus miraculum, quod referunt Niceph. Caliſtus *lib.* 4. *c.* 86. & Evagrius *l.* 4. *Eccleſ. hiſtor. c.* 36. his verbis: „Cum puer admodum eſſem, & maxime a prima ætate in ſacris ædibus verſari ſtudio haberem, contigit tale quiddam ſub Menna quoque Patriarcha. Cum pueris ad id delectis puer quoque viri religione Judæi, vitro conficiendo vitam tolerantis, aggregatus eſt. Puer is ibi diutius ultra ſolitam horam moratus, domum venit, & cauſam tardioris reditus, parentibus diligentius eum inquirentibus, quod ſcilicet cum aliis pueris in æde ſacra divinas partes ediſſet, renunciavit: pater re nova audita, furore percitus, fornacem, ubi vitrum conformabat, ſuccendit, & puerum arreptum in eam, præjacta flamma ſuffocata candentem conjecit. Porro mater ubi puerum diutius non comparentem quæſiviſſet, & non inveniſſet, urbem omnem circuivit, perquam acerbe plorans, atque lugens: & die tertio ad officinam mariti conſiſtens, ingenti planctu ſeipſam lanians, prolixiuſque ingemiſcens, filium vocavit, atque ille materna voce agnita, reſponſum e furno dedit; tunc mater oſtio furni fracto, cum miraculo maximo in mediis prunis puerum ſtantem vidit, ita prorſus incolumen, ut nec capillum quidem flamma læſerat; & ubi cauſam incolumitatis quæſivit, mulierem quandam illuſtrem, purpurea amictam ſtola frequentius ad eum veniſſe, aquam ſibi infudiſſe, & flammam ei appropinquantem extinxiſſe, cibum etiam cum eſuriiſſet, præbuiſſe dixit. Hæc poſtquam Juſtinianus cognovit, puerum cum matre divino regenerationis lavacro adhibuit, Deoque dicavit. Patrem, qui Chriſtianorum ſacra ſuſcipere non ſuſtinuit, veluti parricidam, in ſurum arborem, proinde atque in crucem egit. “ Hoc etiam miraculum referunt Gregor. Turon. *de gloria Martyrum lib.* 1. *cap.* 10. Sigebertus Gemblacenſis *ad annum Domini* 552. Odo Cancel. Pariſien. *ſerm. in Dominic.* 25. *poſt Trinit.* niſi referamus eam conſumptionem ad reliquias Euchariſtiæ jam ſervatas, de quibus in Conc. Matiſc. 2. *can.* 6. ita cavetur: „Quæcumque reliquiæ ſacrificiorum poſt peractam Miſſam in ſacrario ſuperſederint, quarta, vel ſexta feria innocentes ab illo, cujus intereſt, ad Eccleſiam adducantur, & indicto eis jejunio, eaſdem reliquias conſperſas vino ſuſcipiant. “ Referunt Eſpenceus *lib.* 2. *de Euchariſt. cap.* 10. Raynaud. *de Agno cereo, cap.* 14. *dubit.* 1. P. Henao *tom.* 3. *de ſacrif. Miſſæ, diſp.* 29. *ſect.* 26. Tandem augetur hæc dubitandi ratio ex can. 3. Conc. Cæſaraug. ibi: *Euchariſtiæ gratiam ſi quis probatur acceptam in Eccleſia non ſumpſiſſe, anathema ſit in perpetuum.* Conc. Tolet. 1. *can.* 14. ibi: *Si quis autem acceptam a ſacerdote Euchariſtiam non ſumpſerit, velut ſacrilegus propellatur.* Ergo quia non licet Euchariſtiam ſervare, ſed ſtatim dum conſecratur, conſumi debet.

5 De uſu antiquo ſervandi Euchariſtiam. Qua dubitandi ratione minime obſtante, vera eſt præſens aſſertio, pro cujus expoſitione ſciendum eſt, Calvinum, Petrum Martyrem, & Illyricum, cenſuiſſe tunc ſolum panem & vinum eſſe ſacramentum, dum comeditur, & bibitur, ſicut aqua baptiſmi tunc ſolum continet ſacramentum, dum corpus abluit. Unde negant, ſervandam eſſe Euchariſtiam, quaſi hoc ſacramentum non ſit res permanens; quos docte refellit Bellarminus *lib.* 4. *de Euchar. cap.* 1. præcipue ex veteri uſu ſervandi Euchariſtiam, quem ut probemus, ſupponimus a primis Eccleſiæ ſæculis moris fuiſſe Euchariſtiam in ſacrario ſervare, ut facile deducitur ex D. Clemente *l.* 8. *conſt. c.* 13. in alia editione *cap.* 10. ubi jubet, peracta communione, quod ſupereſt de corpore Domini, reponi a Diaconis cum debita reverentia in paſtophorio. Quid autem ſit paſtophorium, explicat D. Hieronymus *in comment. ſuper Iſaiam, c.* 22. ubi ait, paſtophorium ſignificare tabernaculum, ſeu thalamum, ubi templi Præpoſitus habitat; & idem Sanctus *in epiſt. ad Ruſticum*, laudat ſanctum Exuperium Tholoſæ Epiſcopum, eo quod ob inopiam voluntariam cogeretur Chriſti corpus in caniſtro ſervare. Et in Conc. Turon. 2. celebrato anno Domini 570. ut vult Binius *in ejus notis*, ſeu 567. ut probat Sirmundus *c.* 3. cavetur, ut corpus Domini in altari non imaginario ordine, ſed ſub crucis titulo componatur. Pro cujus canonis intellectu prænotandum eſt, Euchariſtiam olim plerumque in altari recondi in columbis aureis, vel argenteis ſuper altari appenſis: cujus ritus vetuſtiſſimum monimentum extat in vita S. Baſilii ab Amphilochio Iconii ſcripta, ubi refertur, Sanctum Miſſam celebraſſe, & panem in ea conſecratum in tres partes diviſiſſe: quarum unam cum timore communicavit, alteram columbæ aureæ ſuper altare pendenti impoſuit. De his columbis, & earum in Eccleſiis uſu extat ſequens teſtimonium in 5. Synodo, *act.* 1. Queruntur clerici, & monachi Antiocheni contra Severum ejus urbis non jam paſtorem, ſed lupum: „ Nec ſanctis ille pepercit altaribus, nec ſacris vaſis, ea conflans, & ſuis ſimilibus erogans. Præſumptum eſt & hoc ab eodem, o Beatiſſimi, nam columbas aureas, & argenteas in formam Spiritus ſancti ſuper divina lavacra, & altaria appenſas, una cum aliis ſibi appropriavit. Relegit hanc querimoniam in 2. Synodo Nicæna, *act.* 5. Antonius Monachus, ut refert Claudius Eſpenceus *l.* 2. *de ador. Euchariſt. cap.* 5. & plura de his columbis adducunt Roſvveidus *in notis ad epiſt.* 12. *D. Paulini*, Sauſay *in Panopl. ſacerd. lib.* 9. *cap.* 4. Novarinus *in Agno Euchariſt. lib.* 1. *cap.* 55. Baronius *an.* 57. *n.* 152. Item in turriculis, ſeu turribus pretioſis Euchariſtia reponebatur, de quibus Gregorius Turon. *de gloria Martyrum, c.* 86. “ Tempus ad offerendum ſacrificium advenit, aceptaque turre Diaconus, in qua miniſterium Dominici corporis habebatur, &c. “ S. Remigius in ſuo teſtamento apud Flodoardum *l.* 5. *hiſt. Rhem.* ibi: „ Illud quoque vas aureum decem librarum, quod mihi ſæpe memoratus Dominus Clodoveus Rex donare dignatus eſt, tibi hæredi meæ Eccleſiæ ſupra memoratæ (Rhemenſi ſcilicet) jubeo turriculum & imaginatum calicem fabricari. “ Ubi licet aliqui legant, thuribulum; tamen legendum eſſe turriculum, poſt Briſſonium probat Sauſay *d. c.* 4. Facit idem Flodoardus *lib.* 2. *c.* 6. dum de Laudone Archiep. ſcribit; „ Turrim quoque auream: quam ad votum ſuum fabricari fecerat, ſuper altare poſuit S. Mariæ Rhemenſis Eccleſiæ, & patenas tres. “ Poſtea cœpit ſervari corpus Domini in pyxide, ut hodie cuſtoditur, quæ debet eſſe benedicta, ut late probat Henao *de Euchariſtia dict. diſp.* Patres ergo Concilii Turon. *in dict. can.* 3. docens, ut ſacroſancta Euchariſtia non in eodem cum reliquis imaginibus loco in altari ponatur, ſed in peculiari nempe ſub cruce Domini: ut enim ipſa Domini crux in præcipuo altaris loco ſtatuebatur tanquam omnium imaginum præcipua, ita par erat, ut ipſa etiam ſacratiſſima Euchariſtia præcipuum locum obtineret, ſub ipſa videlicet cruce: docuerunt Coriolanus *in notis ipſius canonis*, Grethſerus *de cruce lib.* 2. *c.* 33. Lantdmeter. *l.* 2. *de veteri cleric. c.* 75. Sauſay *ubi proxime*, Binius, & Sirmundus *ubi ſupra*. Et non improbabiliter conjectatur Binius in notis ad ipſum can. 3. Felicem Epiſcopum Bituric. qui in illo Concilio ſubſcripſit, ad ſacratiſſimam Euchariſtiam ſervandam curaſſe fieri inſtar turris vas aureum. Perelegans illud quod Venant. Fortunat. celebravit, & deſcripſit ſubſequenti epigrammate ad Felicem Bituricenſem in turrim ejus:

Quam bene juncta decent ſacrati ut corporis agni
Ingens margaritum ac aurea dona ferant:
Cedant chriſolytis Salomonia vaſa metallis,
Iſta placere magis ars facit, atque fides.
Quæ data, Chriſte tibi, Felicis munere, ſi eſſent,
Qualia tunc tribuit de grege Paſtor oves.
Et cujus tu corda vides pietate coæquas,
Par vide merito qui dedit æra duo.

Com-

BIBLIOTECA CENTRAL U.A.N.L.

Commendatur etiam a Sancto Hieron. *ep.* 4. S. Exuper. Toloſan. Archiepiſc. qui tempore exundantium barbarorum, ne iſtiuſmodi vaſa ſacra illorum rapinæ cederent, ipſa in uſum pauperum conflarat, caniſtro vimineo, & vitreo calice corpus Domini portans. Etiam non niſi de aſſervata in Eccleſia Euchariſtia accipi poteſt illud execrandum ſcelus Donatiſtarum, quod ab Optato Milevit. breviter deſcribitur his verbis: „ Juſſerunt Euchariſtiam canibus fundi, non ſine ſigno divini judicii, nam iidem canes accenſi rabie ipſos dominos ſuos, quaſi latrones ſancti corporis reos, dente vindice, tanquam innotos, & inimicos laniaverunt. “ Illuſtrat Novarinus *in Agno Euchariſt. l.* 5. *c.* 55. Nec ſolum ſub ſpecie panis, verum etiam ſub ſpeciebus vini aliquando ſervatam fuiſſe in Eccleſia Euchariſtiam patet ex epiſtola D. Chryſoſtomi ad Innoc. I. Papam, ubi ait, “ Ingreſſis militibus in ſacrarium, ubi ſacra erant repoſita, ſanctiſſimum Chriſti ſanguinem in militum veſtes effuſum fuiſſe. „ Quia tunc forſan adhuc laici communicabant ſub utraque ſpecie: quem morem ita communicandi referunt, atque morem hodiernum defendunt Jo: Raguſinus in perdocta oratione habita in Concilio Baſileenſi, Suarez *adverſus Regem Angliæ, lib.* 2. *cap.* 5. Boſquetus *ad Innocent. III. l.* 1. *ep.* 149. Eſpenceus *de ador. Euchar. l.* 2. *c.* 13. Pamelius *in notis ad D. Cyprianum ep.* 73. Baronius *anno* 570. Maſſana *ad D. Hieronymum, verbo Euchariſtia*, Manrique *tom.* 1. *annal. Ciſterc. anno* 119. *c.* 3. Vvaddingus *ad ep.* 15. *D. Franc. n.* 7. Sed tum ob periculum effuſionis, tum ob facilitatem corruptionis, Euchariſtia tantum ſub ſpecie panis ſervari cœpit: & ægrotis Euchariſtia ſub ſpecie tantum panis miniſtrabatur, ut conſtat ex vita S. Ambroſii a Paulino ſcripta, ex vita S. Baſilii ſcripta ab Amphilochio, ex Dionyſio Epiſcopo Alexand. apud Euſebium *l.* 6. *hiſt. c.* 36. Aliqui ſacerdotes panem ſanguine Domini intinctum cuſtodiebant, juxta can. 9. Conc. Rhemenſis ſupra relatum; alii panem intinctum in ſanguine Domini ſervabant; quam intinctionem, ut abuſivam, & Apoſtolicis conſtitutionibus contrariam damnavit Jul. I. *in epiſt. ad Epiſcop. per Ægyptum miſſa*, & Conc. Brachar. 3. *can.* 1. apud Gratianum *in cap. cum omne, de conſecr. diſt.* 2. Morem etiam ſervandi Euchariſtiam in domibus, illuſtrant Morinus *de ſacris ordinat. exercit.* 12. *cap.* 3. Leo Allat. *in append. de Templis Græc.* Caſal. *de rit. Eccleſ. cap.* 13. & de turriculis ubi ſervabatur, agit Colvenerius *ad Flodoar. d. fol.* 42.

6 Similem etiam abuſum improbatum lego *in can.* 28. *Conc. Clarom.* ſub Urbano II. his verbis: *Ne quis de altari communicet, niſi corpus ſeparatim, & ſanguinem ſimiliter non ſumat, niſi per neceſſitatem, & per cautelam.* In cujus notis Binius ex Baronio notat, in eo canone damnari hæreſim Berengarianam in eo capite, quo docebat, ſatis eſſe per unam ſpeciem Euchariſtiæ impleri figuram. Verum hæc interpretatio merito refellitur ab erudito Pet. Marcha *in not. ad d. can.* 28. quia inter Berengarii hæreſes ſimilis non reperitur: quare vera ipſius canonis explicatio petenda eſt ex abuſu illius ſæculi, in quo quidam clerici fidelibus laicis Euchariſtiam ſanguine Domini intinctam porrigere non dubitabant, ut teſtis eſt auctor Micrologi, qui ante Gregor. IV. tempora ſcripſit, *cap.* 26. ibi: „ Non eſt authenticum, quod quidam corpus Domini intingunt, & intinctum pro complemento communionis populo diſtribuunt: nam Ordo Romanus contradicit. “ Quæ forma non tantum contraria erat Ordini Romano, verum & Chriſti inſtitutioni, qui corpus ſeorſim a ſanguine commendaverat, ut notatur in Conc. Bracharenſi 3. anno 678. quod ſimilem corruptelam damnavit *in can.* 1. unde ſumptum eſt, quod Julii epiſtolæ ad Ægyptios in collectione Iſidori adſcribitur, ibi: „ Illud vero, quod pro complemento communionis intinctam tradunt Euchariſtiam populis, nec hoc prolatum ex Evangelio teſtimonium recipit, ubi Apoſtolis corpus ſuum, & ſanguinem commendavit; ſeorſim enim panis, & ſeorſim calicis commendatio memoratur. Nam intinctum panem aliis non præbuiſſe legimus, excepto illo tantum diſcipulo, quem intincta bucella Magiſtri proditorem oſtenderet, non quæ ſacramenti hujus inſtitutionem ſignaret. “ Gliſcebat in Occidente adeo hic abuſus, ut Ivo Carnot. *in tract. de divin. offic.* eum tolerandum putaret in populi communione: „ Non autem (*inquit*) corpore, & ſeorſum ſanguine communicet, excepto populo, quem intincto pane, non auctoritate, ſed ſumma neceſſitate timoris ſanguinis Chriſti effuſionis, permittitur communicare. “ Ut ſimilem communicandi formam proſcriberent PP. Concilii Clarom. ſtatuerunt in dicto canone 28. ne quis communicet de altari, niſi corpus ſeparatim, & ſanguinem ſimiliter ſumat, ideſt *ſeorſim*, ut loquitur Brachar. ſive *ſingulatim*, quemadmodum Ordericus ſenſum illius canonis expreſſit. Duplex autem caſus excipitur in dicto canone; neceſſitatis videlicet, & cautelæ. Primus contingebat, ſi communio eſſet præbenda ægris, aut pueris; tunc enim ad juvandum eſum panis, intinctio permittebatur, ut anno 1118. ſcripſit Paſchalis II. Urbani II. ſucceſſor ad Pontium Abbatem Cluniacenſ. *epiſt.* 32. ibi: „ Novimus enim per ſe panem, per ſe vinum ab ipſo Domino traditum: quem morem ſic ſemper in ſancta Eccleſia conſervandum docemus, atque præcipimus, præterquam in parvulis, ac omnino infirmis, qui panem abſorbere non poſſunt. “ Secundus caſus cautelæ eveniebat, cum presbyteri, ne illis ſanguinis effuſio contingeret communicantium cœtu, ſolo pane intincto populo communicabant, non præbito poculo. Id egregie docet Rodulphus Abbas ſancti Trudonis, qui ea ætate vixit, his verſibus, quos laudat Gropperus *de communione alterius ſpeciei, c.* 44.

Hic & ibi cautela fiat, ne presbyter ægris,
Aut ſanis tribuat laicis de ſanguine Chriſti;
Nam fundi poſſet leviter, ſimplexque putaret,
Quod non ſub ſpecie ſit totus Jeſus utraque.

7 De cauſis ſervandi Euchariſtiam. Cuſtodiebatur, aſſervabaturque Euchariſtia in Eccleſia variis ex cauſis, & pro diverſis fidelium neceſſitatibus. Primo pro infirmorum communione, ne ſine hoc ſacro viatico decederent, *c. presbyter* 2. *diſt.* 93. Conc. Turon. & Rhem. apud Burchard. *lib.* 5. *Decreti, c.* 9. *de decimis*, Joan. Dartis *de Euchar. c.* 18. Eſpenceus *de adorat. Euchar. lib.* 2. *c.* 2. Nec contrarium deducitur *ex c.* 1. *de celebr. Miſſar.* ubi jubetur, ut presbyter jejunus exeat ad opus rurale, ut poſſit ſubvenire neceſſitatibus infirmorum. Quem textum, ut ibi retuli, exponunt Doctores, videlicet ut poſſit iterum celebrare, & ita Euchariſtiam infirmis adminiſtret. Ergo quia non ſervabatur olim Euchariſtia in Eccleſia infirmorum gratia. Pro cujus textus expoſitione jam ibi notavi, olim deſiderari jejunium non ſolum in celebrante Miſſæ ſacrificium, & recipiente corpus Domini, verum & in adminiſtrante: & ideo licet Euchariſtia ſervaretur pro infirmis adminiſtrandis: tamen ut rite illis adminiſtrari poſſet, jubetur a Patribus Conc. Agath. ut presbyter, ideſt parochus, jejunus ſit, ut poſſit neceſſitatibus infirmorum ſubvenire. Secundo aſſervabatur Euchariſtia, ut ad monachos, & moniales deferretur, teſte Baſilio *in ep. ad Cæſariam Patriciam*: „ Omnes, *ait*, in eremis ſolitariam vitam agentes, ubi non eſt ſacerdos, communionem domi aſſervantes, a ſeipſis communicant. “ Et *in novel.* 123. *Juſtin.* quæ ſuper diverſis Eccleſiæ capitulis inſcribitur, inter cetera de monialibus ſic habet: „ Mulieribus quemcunque elegerint ipſæ, ſive Presbyterorum, ſive Diaconorum, ut ſanctam eis communionem deportet, religioſiſſimus Epiſcopus, ſub quo ſunt, quaſi ductis ſortibus attributo, quem fidei rectæ, & honeſtæ eſſe vitæ cognoverit. „ Illuſtrat Eſpenceus *l.* 1. *de adorat. Euchar. c.* 5. *per tot.* Fuit etiam olim Euchariſtia aſſervata non ſolum in uſum modo viventium fidelium, verum & mortuis quoque data, & cum eis conſepulta. Amalar Fortunatus *l.* 4. *de Eccl. offic. c.* 42. Amphiloch. *in vita S. Baſilii, c.* 6. ubi refert illum jam morti proximum Euchariſtiæ conſecratæ parte reverenter ſumpta, partem alteram ſecum ſepeliendam reſervaſſe; etſi de hoc facto dubitet Theoph. *t.* 15. *in Heter. p.* 2. *ſect.* 1. *puncto* 10. D. Greg. *l.* 1. *dialog. c.* 24. ibi: „ Puer quidam S. Benedicti ſine ejus benedictione, ad parentum, eorum quam debebat amantior, habitaculum monaſterio relicto perveniens, eadem die defunctus eſt: bis ſepulto, toties foras corpore projecto, currentibus cum fletu monachis, vir Dei (*ſcilicet Benedictus*) manu ſua communionem corporis Domini dedit, dicens: Ite, & hoc Domini corpus ſuper pectus ejus cum magna reverentia ponite, & ſic ſepulturæ eum tradite. Quo facto ſuſceptum ejus corpus terra tenuit, nec ultra projecit. “ Et morem hunc præbendi mortuis Euchariſtiam, non fuiſſe errorem ab hæreticis inductum, ſed revera permiſſum ab Eccleſia, docuerunt Mendoza *l.* 2. *Concil. Illiber. in can.* 58. Claudius Eſpenceus *de adorat. Euch. c.* 7. Menardus *in notis ad lib. ſacram. D. Greg. fol.* 247. Roſvveidus *in vita S. Baſilii, fol.* 165. Albaſpineus *l.* 1. *obſer. c.* 10. Hæphtenus *in vita Sancti Benedicti, can.* 24. *in fin.* Vivar. *de veteri monac. tom.* 2. *fol.* 96. Henriq. *lib.* 1. *ſummæ, c.* 21. *litt. D.* Licet contrarium teneat, imo ſuperſtitioſa aliqua obſervatione ritum hunc cœpiſſe, Baſil. Legion. *q.* 2. *ſchol. c.* 4. qui capite ſequenti duas aſſignat cauſas ob quas Eccleſia olim ſinebat mortuis Euchariſtiam tradere. Primam ad extirpandam Gentilium ſuperſtitionem, juxta quam illi credebant, animas defunctorum tranſire flumen illud Cocyti apud Tartaream regionem, vehique Acherontis rate, cui ut defunctus portorium ſolveret, ejus ori obolum imponebant. Juvenal. *ſatyr.* 3.

— At ille
Jam ſedet in ripa, tetrumque novitius horret
Porthmea, nec ſperat cœnoſi gurgitis album
Infelix, nec habet quem porrigat ore trientem.

Alex. ab Alex. *l.* 3. *dier. genial. c.* 7. ubi ex Ariſtophane, Plutarcho, Luciano, Diodoro, & Plauto probat Tiraquellus. Expreſſius Apul. *l.* 6. *Metamorph.* dum viam deſcendendi ad inferos oſtendit, ibi: „ Sed non hactenus debebis vacua per illas tenebras incedere, ſed offas polenta mulſa concretas ambabus geſtare manibus, ac in ipſo ore duas ferre ſtipes. “ Et ut ſignificaretur Euchariſtiam, quæ vere eſt pignus gloriæ, eſſe Chriſtianis navem tranſvectionis in gloriam. Unde ut hanc Gentilium ſuperſtitionem patres Eccleſiæ extirparent, ſinebant in os defuncti Euchariſtiam apponere, ut docerent, eo viatico fideles in patriam cœleſtem traſvehi ſecurius, quam Gentiles. Aliam cauſam hujus perantiqui ritus aſſignat Baſilius, ut ita quieti cadaverum fidelium conſuleretur, & dæmones ab ipſis ſepulchris fugarentur. Nam cum primis Eccleſiæ ſæculis, dum extra Eccleſiam corpora defunctorum ſepeliebantur, facile a ſpiritibus immundis vexarentur, in uſu eſſe cœpit, ut Euchariſtia ori defuncti, aut ſupra pectus apponeretur, ut ita in pace quieſceret, nec a dæmone vexaretur, ut contigit in caſu ſupra relato ex D. Greg., & aliis relatis a Franc. Georgio *l.* 2. *probl. ſect.* 2. *problem.* 79. & 80. Poſtea tamen cum ſepultura fidelibus defunctis intra Eccleſiam permitteretur, & ritus ſuperſtitioſi Gentilium penitus inoleviſſent, prohibuerunt Eccleſiæ PP. amplius Euchariſtiam mortuis dare, in Conc. Altiſſiod. *can.* 12. ibi: „ Non liceat mor-

mortuis, nec Euchariſtiam, nec oſculum tradi, nec velo, aut palliis corpora eorum obvolvi. *Conc. Carthag.* 3. *can.* 6. Item placuit, ut corporibus defunctorum Euchariſtia non detur; dictum eſt enim a Domino: Accipite, & manducate: mortui autem accipere non poſſunt, nec manducare. " Sexta Synodus in Trul. *can.* 63. ibi: *Nemo cadaveribus mortuorum Euchariſtiam impertiatur.* Concil. Hipponenſe *can.* 5. quod refert Creſpetius *in ſumma, verbo Euchariſtia non danda mortuis.* Nec audiendus eſt Albaſpineus *l.* 1. *obſer. c.* 9. qui cauſam datæ mortuis Euchariſtiæ eam proponit, quia videlicet ipſi cum fideles eſſent, exceſſiſſent ex hac vita ſine communione Eccleſiaſtica, & ita illis defunctis porrigi Euchariſtiam: quem refellit Theophil. *tom.* 15. *in Heter.* 2. *p. ſect.* 1. *punct.* 16. Deinde aſſervabatur Euchariſtia, ut daretur peregre proficiſcentibus; & ita Satyrus Ambroſii frater in magna tempeſtate Euchariſtiam e collo ſuſpendit ipſi datam ab initiatis, qui erant in navi, a quibus eam popoſcit, ut patet ex eodem D. Ambroſio *de obitu ipſius Satyri, c.* 7. & Beda *in Martyrol. die* 15. *Auguſti*, refert Tharſicium Martyrem cum deferret ſecum Euchariſtiam, & incidiſſet in Gentiles, maluiſſe ſibi vitam eripi, quam Euchariſtiam, quæ e manibus Gentilium evolavit. Illuſtrat Eſpenceus *l.* 2. *de adorat. cap.* 7. Deinde aſſervabatur Euchariſtia pro illis diebus, in quibus non ſacrificabatur, veluti Quadrageſimæ tempore, excepto Sabbato, & Dominica, & ſacro Annunciationis die, in quibus fiebat ſacrificium præſanctificatorum, ut patet *ex can.* 52. 6. *Synodi*, ubi notavit Balſam. Et de his ſacrificiis præſanctificatis agunt Menardus *in notis ad Sacram. D. Gregorii, fol.* 75. Turrianus *pro canonibus* 6. *Synodi, fol.* 69. Fileſac. *de Quadrag. c.* 13. Vicecomes *volum.* 2. *de ritibus Miſſæ, l.* 2. *c.* 9. Rurſus aſſervabatur Euchariſtia, ut Presbyteri, & Diaconi per 40. dies a die ſuæ ordinationis ex ea communicarent, ex Fulberto Carnot. *epiſt. ad Finardum*, ibi: „ Hoſtiam ſacerdos recens ab Epiſcopo promotus de manu ordinatoris ſuſceptam quotidiano uſu ad quadrageſimum uſque diem minutatim conſumebat. *Albino Flacco de divin. offic. tit.* qualiter Epiſcopus ordinetur in Curia, *ibi:* Ad communicandum vero Pontifex porrigit ei formatam, atque ſacram oblationem, quam accipiens communicat ſuper altare; cetera vero reſervat ſibi uſque ad dies quadraginta. Poſtmodum ex præcepto Apoſtoli communicat omnem populum. „ Illuſtrat, & myſticas rationes hujus ritus refert Hallier. *de ſacris elect. c.* 9. *art.* 2. §. 3. Tandem olim, & hodie aſſervatur Euchariſtia, ut oſtendatur in proceſſione, quæ etiam ante Urbanum IV. in pleriſque Eccleſiis in uſu erat, ut conſtat ex Concilio Brach. 3. *can.* 5. & aliis relatis ab Ant. Auguſt. *lib.* 4. *epit. tit.* 6. Menardo *ad Sacram. D. Gregorii, fol.* 184. Eſpenceo *de ador. Euchar. lib.* 2. *c.* 4. licet feſtum peculiare corporis Chriſti ipſe Urbanus inſtituiſſet prope annum 1261. *in Clem. unic. de reliquiis, & venerat.* ut referunt plura de ea feſtivitate adducentes Sherlogus *tom.* 3. *in Cant. veſtig.* 305. *c.* 7. *ſect. unic. nu.* 59. Spondanus *in continuat. Baronii, anno* 1164. & 1311. Suarez *tom.* 1. *de relig. lib.* 1. *de diebus feſtivis*, Herrera *de orig. div. offic. l.* 2. *c.* 8.

8 Traditur ratio decidendi. Quibus ita animadverſis ratio præſentis aſſertionis facile percipitur, nam cum conſtet, tot ob cauſas olim, & hodie Euchariſtiam debere in Eccleſiis parochialibus aſſervari, ſimiliterque chriſma eſſe cuſtodiendum, ut ſacramentum Confirmationis miniſtrari poſſit, & nonnunquam homines auſu temerario tam Euchariſtiam, quam chriſma ſurripuerint ad nefaria, & horribilia opera, ut ſupra in notis probavi; ideo tam diligenter PP. Concilii Lateran. in præſenti cavent & ſtatuunt, ut ſacerdos ſub clavi, & fideli cuſtodia Chriſma, & Euchariſtiam habeat, ne aliquis ad nefaria illis abuti poſſit; & ſi negligenter ea cuſtodierit, pro modo culpæ puniatur ſuſpenſione, aut depoſitione. Fuit etiam injunctum ipſis presbyteris, ut frequenter hoc ſacramentum renovare curarent octavo ſaltem die, *in c. presbyter, de conſecr. d.* 2. & ab Odone Cancellario Pariſienſi *can.* 21. ubi rationem reddit, *ne vetuſtate aliqui ad indevotionem moveri valeant, aut errorem.* Ab Huberto Cantuar. Archiepiſc. in ſuis Decretis, apud Rogerium & Hoveden. *in Joanne Rege*, ibi: *Renovetur hoſtia ipſa ſingulis diebus Dominicis.* Quare tempore interdicti, & in Eccleſia ſpecialiter interdicta celebrari poteſt ſacrificium Miſſæ ex hac cauſa, ut renovetur Euchariſtia, *cap. permittimus, de ſent. excom. lib.* 6.

9 Diſſolvitur dubitandi ratio. Nec obſtat dubitandi ratio ſupra adducta ex facto Domini relato ab Origene, ſeu Cyrillo; nam verum eſt, Dominum noſtrum non juſſiſſe Euchariſtiam a ſe conſecratam differri in craſtinum; ſed non inde recte infertur, non debuiſſe poſtea Euchariſtiam aſſervari: multa enim Dominus per ſe non juſſit, quæ poſtea per Apoſtolos diſpoſuit, etiam circa ſacramentum Euchariſtiæ, ut ſanctus Auguſtinus teſtatur *ep.* 118. nec Origenes hoc agebat, ut probaret, non poſſe Euchariſtiam conſervari; ſed cum docere vellet, placere Deo ſacrificium laudis recens, & novum ac ſpirituale, non vetus, uſus eſt exemplo Domini, qui Euchariſtiam a ſe conſecratam continuo manducari juſſit, ut exponit Bellarminus *l.* 4. *de Euchar c.* 5. Accedit, nam in his homiliis Origenis, & Cyrilli, Rufinus qui eas vertit, plura adjecit, & ſuſtulit, ut ipſe teſtatur, & tradit Eſpenc. *lib.* 2. *de adorat. Euchariſt. cap.* 9. Imo ipſe Cyrillus Alexandrinus redarguit hunc primum emergentem errorem illorum, qui putabant Euchariſtiam in ſequentem diem non eſſe ſervandam; nam ad Coloſyrium Epiſcopum Arſontem ſcribens, ſic ait: Porro alios etiam eſſe audio, qui myſticam benedictionem nihil ad ſatisfactionem proficere dicant, ſi quid ex ea fiat reliquum in alium diem: inſaniunt vero, qui hæc aſſerunt; nec enim alteratur Chriſtus, nec ſanctum ejus corpus immutatur, ſed benedictionis vis, & facultas, & vivificans gratia perpetuo in ipſo exiſtit. Nec obſtat auctoritas D. Clementis: nam verum eſt, olim nonnunquam Euchariſtiæ reliquias ſervari, nonnunquam cuſtodiri prohiberi: cum enim propter ſævas Gentilium perſecutiones fideles clam in cœmeteriis, & locis occultis convenirent ad Miſſæ ſacrificium celebrandum, & in eo communicandum, non poterat publice exponi, & aſſervari ſacra Euchariſtia, ne Chriſtianæ Religionis inimici etiam eam apprehenderent, & conculcarent: quare illis perſecutionum temporibus, pace adhuc Eccleſiæ non data, congruentius PP. exiſtimarunt; ut reliquiæ Euchariſtiæ, quæ ſupererant, potius infantibus jejunis traderentur, aut ignis puriſſimo elemento abſumerentur, ne illis irriſio, aut irreverentia per Gentiles fieret, præcipue cum nulla injuria ſacramento ex ſimili conſumptione irrogaretur cum ignis operatio ad ſpecierum modo externarum abſumptionem, non vero ad rerum internarum, hoc eſt corporis, & ſanguinis Domini læſionem tenderet; nam & Pius Pontifex relatus *in c. ſuper negligentiam, de conſecr. diſt.* 2. ea ſuper quæ aliquid Domini vel de ſanguine ſtillaſſet, vel de corpore cecidiſſet, igne juſſit exuri, & cineres intus altare recondi; cujus etiam nunc decreto, ſi quo caſu ex ſacramento reliquum ſit, quod ſumi non poſſit, utimur. D. Thom. 3. *p. quæſt.* 83. *art.* 6. *ad* 7. Nec obſtat textus *in d. can.* 3. *Concilii Cæſaraug.* pro cujus ſolutione ſciendum eſt, primis Eccleſiæ ſæculis, quia frequentioribus perſequutionibus prohibebantur fideles in Eccleſiis, aut cœmeteriis ad communicandum convenire, permiſſum illis fuiſſe Euchariſtiam ſecum in domum deferre, cum quotidie de vita periclitarentur, ut quotidie ſumerent corpus Domini, & ut ait D. Cyprianus *ep.* 56. conſiderantes ſe quotidie ſanguinem Chriſti ſumere, & ipſi pro Chriſto ſanguinem effunderent: & ita conceſſum fuit, ut cum in Eccleſia, aut locis abditis ſacrificium Miſſæ offerretur, fideles qui ad eam conveniebant, non tantum ibi communicarent, verum & particulas ex Euchariſtia conſecrata a ſacerdote acceptas domum ferendas ſumerent: quas reverenter aſſervatas ſingulis diebus ſummo mane jejuni communicarent quo reſpexit Tertul. *ad uxorem c.* 5. dum ait: *Non ſciet maritus, quid ante omne cibum guſtes; & ſi ſciverit, panem non illum credit eſſe, qui dicitur.* Cujus moris meminerunt Clemens Alex. *l.* 1. *ſtrom.* Baſilius *in ep. ad Cæſar. Patric.* quæ habetur *tom.* 6. *Biblioth. SS. PP.* ibi: *Alexandriæ autem, & in Ægypto unuſquiſque ex laicis, qui illic degunt, maxima ex parte communionem habet domi ſuæ.* D. Gregorius *l.* 3. *dialog. c.* 36. D. Hieronymus *epiſt.* 50. Juſtinianus *novel.* 123. §. *in omnibus*, & alii congeſti ab Eſpenceo *de adorat. Euchariſt. l.* 2. *c.* 4. Baſilius Legion. *qu.* 2. *ſcholaſt. c.* 3. Lantdmeter. *d. c.* 75. qui mos evanuit propter fraudes impiorum, & hæreticorum, qui ne detegerentur in Eccleſiis non communicaſſe, ſacrum Domini corpus ſecum auferentes, polluebant, & profanabant: contra quos cautum fuit in Concilio Tolet. 1. *can.* 14. & Cæſaraug. 2. *can.* 3. ut qui Euchariſtiam acceptam in Eccleſia non conſumpſiſſet, anathema in perpetuum eſſet: quem docte exponunt P. Henao *tom.* 3. *de ſacrific. Miſſæ, diſput.* 29. *ſect.* 27. Cabaſſutius *in notit. Concilior.* ibi: & mirus caſus hodie a quadam muliere in arca incluſa refertur *in c. plane* 30. *de decimis, in* 1. *collect.* his verbis: „ Plene nobis innotuit ex tuarum continentia litterarum, quod cum hoſtia quædam ſacrata in arca cujuſdam mulieris parochianæ tuæ concluſa fuiſſet, virtute Domini faciente, pars fere media in corpus Chriſti manifeſte converſa eſt, ita ut caro videretur, &c. "

Sed antequam manum a tabula ſuſpendamus, exponendus eſt difficilis textus *in can.* 9. *Concilii Nannet.* in illis verbis: 10 Exponitur Conc. Nannetenſe c. 9.
„ Ut de oblationibus, quæ offeruntur a populo, & conſecrationi ſuperſunt, vel de panibus, quos offerunt fideles vel Eccleſiam, vel certe de ſuis, presbyter convenienter partes inciſas habeat in vaſe nitido, & convenienti, ut poſt Miſſarum ſolemnia, qui communicare non fuerint rati, eulogias omni die Dominico, & in diebus feſtis exinde accipiant; & illa, unde eulogias presbyter daturus eſt, ante in hæc verba benedicat, &c. " Quem canonem citant Burchardus *l.* 5. *Decreti, c.* 27. Ivo Carnot. *p.* 2. *Decreti, c.* 37. ex Decretis Pii Pontificis *c.* 4. In eo illud facile non eſt, an agatur de Euchariſtia, vel de pane benedicto a presbytero; ſiquidem ſi de Euchariſtia, ad quid jubetur, ut quod ſuperſit, per parochias dividatur, & mittatur? ſiquidem ex ſupra traditis ſervari potius debebat in Eccleſia. Pro cujus canonis expoſitione ſciendum eſt, apud antiquos genus quoddam fuiſſe communionis per eulogias, ideo inſtitutum, ut abſentibus mitteretur pars aliqua, & ſocietas eſſet cum Epiſcopo, & ceteris fidelibus, qui in civitate morarentur; nam cum per vicos & pagos ſparſi, & diffuſi ex eadem non poſſent ſumere communionem, cuperentque ſemper unionis chriſtianæ ſpeciem quam poſſent maximam, retinere, diebus feſtivis ex matrice per parochias benedictus panis mittebatur, ex cujus perceptione communionem adeſſe inter omnes fideles ejuſdem diœceſis intelligeretur, quod introductum fuiſſe a Melchiade refert Baronius *anno Chriſti* 313. *nu.* 52. De his eulogiis *in can.* 14. *Concilii Laodic.* ita cavetur *Sanctas oblationes ad vicem eulogiarum per feſtivitatem paſchalem ad alias parochias minime tranſmitti oportere.* Quod ideo cautum fuit, quia ea die omnis populus non ex eulogiis, ſed Euchariſtia

BIBLIOTECA CENTRAL U.A.N.L.

riſtia communicare debebat. Et *in can.* 32. ita legitur: *Quod non oporteat hæreticorum eulogias accipere:* quia videlicet cum eis non dabatur communio: unde Epiſcopus excommunicatus eulogias dare non poterat, ut videre eſt apud Gregorium Turon. *l.* 8. *hiſt. c.* 10. panis hic fermentatus erat, ut probavi *in c. fin. de celebr. Miſſar.* & a presbytero poſt Miſſam benedicebatur. Concil. Matiſcon. *can.* 50. ibi: *Cautum eſt, finita Miſſa a presbytero oblationes accipere.* Gregorius Turon. *lib.* 5. *hiſtor. Franc. c.* 14. ibi: *Poſt Miſſas autem petiit, ut ei eulogias dare deberemus.* Plura de hoc pane benedicto congeſſit P. Henao *tom.* 3. *de ſacrif. Miſſæ, diſputat.* 28. *ſect.* 54. De his Eulogiis, non vero de Euchariſtia conſecrata, accipiendus eſt dictus canon 9. Concilii Nannet. & de his eulogiis plura adduxerunt Albaſpineus *l.* 1. *obſerv. c.* 8. Hæphtenus *in vita S. Benedicti, c.* 8. *in princ.* & *t.* 1. *diſquiſit. monaſt. l.* 4. *tract.* 7. *diſquiſ.* 4. Bignonius *ad Marculfum lib.* 2. *cap.* 42. Lindembrog. *in gloſſar. legum antiq. verbo Eulogia*, Buleng. ad Caſaub. *diatrib.* 3. *c.* 33. *fol.* 172. Fileſacus *de orig. paræc. cap. ult. fol.* 644. Balſamon, & Juſtellus *in dict. can.* 32. *Concilii Laodic.* Otalora *de irregul. ex pœnit. excurſu* 5.

C A P U T II.

Idem *in* a *eodem.*

RElinqui noluimus incorrectum, quod quidam clerici Eccleſias ſic diſponunt ſupellectilibus propriis & etiam alienis, ut potius domus laicæ, quam Dei baſilicæ videantur, non conſiderantes quod Dominus non ſinebat, ut vas transferretur per *b* templum. Sunt & alii, qui non ſolum Eccleſias dimittunt incultas, verum etiam vaſa *c* miniſterii & *d* veſtimenta miniſtrorum, ac pallas altaris, necnon ipſa corporalia tam immunda relinquunt, quod interdum aliquibus ſunt horrori. Quia vero zelus nos comedit domus Dei, firmiter prohibemus, ne hujuſmodi ſupellectilia in Eccleſiis admittantur, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina, ſeu alias neceſſitates urgentes, ad eas oporteat habere refugium, ſic tamen, ut neceſſitate ceſſante, res in loca priſtina reportentur. Præcipimus quoque, ut *e* oratoria, vaſa, corporalia, veſtimenta prædicta, *f* munda & nitida ſerventur, nimis enim videtur abſurdum in ſacris ſordes negligere, quæ dedecent in profanis.

N O T Æ.

1 a EOdem.) Concilio videlicet Lat. *cap.* 19. & reperitur hic textus in quarta collectione, *ſub titul. de immunit. Eccleſ. cap.* 1. nec male, cum præſens conſtitutio ſpectet ad immunitatem, ſeu reverentiam Eccleſiis debitam, Sed quia in ſecunda parte agitur de cuſtodia vaſorum, & veſtimentorum Eccleſiæ, ideo a Raymundo compilatus fuit *ſub hoc tit.*

2 b *Templum.*) *Marci cap.* 11.

c *Vaſa miniſterii.*) Calicem videlicet, & patenam, de quibus egi *in cap.* 1. *de pignor. cap. fin. de celeb. Miſſar.*

d *Veſtimenta.*) De quibus egi *in cap.* 2. *de ſacra unction.*

e *Oratoria.*) Ita legitur in ipſo Concilio, ſed ni fallor, legendum eſt, oraria: nam ſi in præſenti agebat Innocentius III. de veſtibus ſacris, ut nitidæ, & mundæ eſſent, ad quid ſimul oratoria cum veſtibus referre, & conjungere poterat? Lego ergo *oraria*. Orarium autem licet aliquando accipiatur pro veſte muliebri, ſeu virili, ut apud D. Paulum *in vita S. Ambroſii*, ibi: " Jactabant etiam turbæ virorum, ac mulierum oraria, vel ſemicinctia ſua, ut corpus ſanctum aliquatenus ab ipſis contingeretur. Conc. Aurel. 1. *can.* 28. ibi: *Monacho orarium in monaſterio, vel zonas habere non licet.* Nonnumquam tamen accipitur pro veſte honeſta ſacerdotali. Synodus Mogunt. 1. *can.* 21. ibi: *Presbyteri ſine intermiſſione utantur orariis, propter differentiam ſacerdotii dignitatis.* Frequentius tamen apud veteres Eccleſiæ ſcriptores accipitur pro ſacro indumento, quod ſtolam dicimus, ut in Synodo Laodic. *can.* 22. ibi: " Quod non oportet miniſtrum ferre orarium, nec etiam fores relinquere. *Et can.* 23. *ibi*: Quod non oportet lectores, vel cantores ferre orarium, & ſic legere, vel canere. Concil. Brachar. 1. *can.* 27. ubi cum PP. abuſum quendam Diaconorum arguerent, ſecus quam oportebat orario utentium, ita ſtatuunt: " Placuit quia aliquanti hujus Provinciæ Eccleſiæ Diaconi abſconſis intra tunicam utuntur orariis, ita ut nihil differre a Subdiacono videantur, ut de cetero ſicut decet, utantur orario. *Brachar.* 3. *can.* 3. Ut omnis ſacerdos cum ordinatur, orario utroque humero ambiatur. *Tol.* 4. *can.* 39. Si oraria duo nec Epiſcopo quidem induere licet, nec presbytero utique, multo minus diacono, qui miniſter eorum eſt. Unum ergo orarium oportet Levitam geſtare in ſiniſtro humero, propter quod orat, ideſt prædicat. „ Ita vocem hanc expoſuerunt Albinus Flaccus *de divinis officiis, c. quid ſignificent veſtimenta*, ibi: " Orarium, ideſt ſtola, dicitur eo quod Oratoribus, ideſt Prædicatoribus concedatur. *Rabanus Maurus de inſtit. cler. cap.* 19. *ibi*: Orarium dicitur, licet hoc quidam ſtolam vocent. Hoc enim genere veſtis ſolummodo eis perſonis uti eſt conceſſum, quibus prædicandi officium eſt delegatum. „ Latius proſequitur Vicecomes *volum.* 4. *de ritib. Miſſæ, l.* 2. *c.* 18. & 19. & nos *in c. a multis, de ætate, & qual.*

3 f *Munda & nitida.*) Conſonant textus *in cap. vaſa* 38. *cum ſeq. de conſecr. diſt.* 1. Gregorius VII. in Concil. Romano anni incerti, *cap.* 27. " Vaſa altaris, & panni, vel pallia nitida ſint, & integra: & ſi fuerint vetuſta, vel aliquo caſu corrupta, religioſo, & puro loco abſcondantur, vel igne crementur. „ Refert Ant. Aug. *in epit. l.* 7. *titul.* 2. Hujuſmodi enim veſtes in loco ſera munito recondi ſolebant. Concil. Rhemenſe apud Burchardum *l.* 3. *cap.* 97. ibi: " Expleta Miſſa calix cum patena, & ſacramentorum liber cum veſtibus ſacerdotalibus in mundo loco ſub ſera recondantur. „ Et erant olim in Eccleſia quidam miniſtri, quibus ſacrarum veſtium curatio demandata erat. De quibus in Synodo Nicæna 1. *can.* 63. ibi: " Sit in unaquaque Eccleſia procurator, & cum eo alii qui curam habeant proventuum, & reddituum Eccleſiæ; & deinde villarum, & ſementis, & ſumptum, & vaſorum auri, & argenti, & veſtimentorum, & ornamentorum Eccleſiæ. „ De eis egi *in cap.* 2. *de offic. cuſtod.* & plura tradit Vicecomes *volum.* 4. *de ritib. Miſſæ, lib.* 1. *cap.* 7.

COMMENTARIUM.

GEntiles res, quas præcipue ab hominum injuriis tutas ſervari volebant, in templis cuſtodiendas ſacerdotum, ædituorumque fidei commendabant: cujus moris exemplum occurrit in menſuris, ac ponderibus; quæ cum olim in publicis locis aſſervari ſolerent, ne corrumperentur, *l. modios* 9. *Cod. de ſuſcept.* veluti in Capitolio; unde Romanam amphoram Jovi ſacratam olim fuiſſe refert Fanius his verſibus:

Amphora ſit cubus, quam ne violare liceret
Sacravere Jovi Tarpejo in monte Quirites.

Juſtinianus in Eccleſiis ſervari præcipit *in novella* 128. notavi *in cap.* 2. *de empt. & vendit.* Similiter teſtamenta, ut eorum ſecuritati conſuleretur, in templis deponebantur, *l.* 4. §. *ult. ff. famil. erciſc. l.* 3. §. *proinde, ff. de tab. exhib.* Unde Auguſti teſtamentum Veſtalibus commendatum fuiſſe refert Svetonius *in Jul. cap.* 83. & *in Auguſto cap. ult.* & Tacitus *lib.* 1. *annal.* Idem de teſtamento Antonii refert Plutarchus *in ejus vita*: ob eandemque cauſam pecunia, ſicut in publicis deponebatur locis, *l. fidejuſſor* 64. *ff. de fidejuſſ. l. qui mutuam* 56. §. 1. *ff. mandati:* ita in æde ſacra Saturni, Dianæ, vel Caſtoris deponebatur, *l. ſi reus* 73. *ff. de procurat. l. ait Prætor* 7. §. *ſed etſi, ff. de minor. l. acceptam* 19. *de uſuris, lib.* 1. §. *ſin autem*, *Cod. de communi ſervo, l. libertibus* 10. §. 1. *Cod. de agricolis*. Unde Juvenalis *ſatyr.* 24. ait:

Ærata nullus in arca nummus:
Ad vigilem ponendi Caſtorem nummi.

Et Herodianus *l.* 1. ſcribit, Romanos in templo Pacis pecunias ſuas deponere ſolitos, quod moris, & Hebræis fuiſſe deducitur *ex lib.* 1. *Machab. cap.* 3. *l.* 1. *Regum, cap.* 12. *l.* 1. *Paralip. cap.* 9. Athenienſes in templo Delis ſolitos deponere publicas pecunias, referunt Thucydides *l.* 1. Æmilius Probus *in Ariſtide*, & Cicero *l.* 2. *de legibus* ſcribit, Alexandrum in Cilicia apud Solem in delubro depoſuiſſe pecuniam, & Plautus in Bacchide inquit: " Nos apud Thotimum omne aurum deponimus, quia illic ſacerdos Dianæ Epheſiæ eſt, qain ipſa in æde Dianæ conditum eſt ibi: *Dio orat.* 31. Noſtis haud dubie Epheſios, apud quos multæ ſunt pecuniæ, partim privatorum reconditæ in Dianæ templo, non ſolum Epheſiorum, ſed & hoſpitum, & omnium undecumque gentium: partim etiam populorum, Regumque. Deponunt autem omnes eo ſecuritatis gratia, nemine unquam auſo locum afficere injuria, tametſi jam plurima bella geſta ſint, civitaſque ſæpius fuerit capta. „ Macrobius *lib.* 1. *Saturn. cap.* 8. tradit, pecunias publicas ſolitas deponi in ærario, quod Romæ erat. Imo & deponebantur, aut in templo Pacis, juxta Herodianum *l.* 1. aut in templis Saturni, Fidei, & Jovis Capitolini, ut ex Tullio, Plinio, Livio, & antiquo Perſii interprete, tradunt Dorleans *ad lib.* 1. *annal. Taciti, pag.* 34. Pitartus *decade* 18. *hiſtor. polit. c.* 4. Ferrandus Æduenſis *lib.* 1. *explicat. juris ad leg.* 1. *Depoſiti*: late illuſtrant Fornerius *l.* 6. *rerum quotid. c.* 4. Demſterus *ad Roſinum l.* 7. *c.* 31. *ad finem*, Sherlogus *t.* 3. *in Cant. veſtig.* 25. *ſect.* 2. Marcel. Donat. *ad Svetonium in Domitiano, c.* 7. *t.* 6. *theſauri crit. fol.* 784. D. Nicolaus de Caſtro *in* §. 1. *de empt. &* ven-

vendit. n. 99. Brodeus l. 4. miſcel. c. 17. Revardus l. 1. var. c. 24. D. Laurent. Ramirez ad Martialem epigr. 7. Sed apud Catholicos ob reverentiam Eccleſiis debitam, ſicut in illis non licet negotiari, ſeu tabernas ad cibos vendendos apponere, can. 77. Synodi 6. aut ullos accubitus, vel lectulos ſternere, c. nulli, 41. diſt. plura Barboſa voto 103. niſi cauſa ſummæ neceſſitatis, quo caſu deficiente diverſorio, etiam jumenta in Eccleſiis introduci poſſe, docetur in can. 89. 6. Synodi; ita etiam nec deponere profana ſupellectilia clericorum, vel ſæcularium in eis licet, niſi propter hoſtiles incurſus, aut repentinum incendium; alias qui admittit hujuſmodi res depoſitas in Eccleſia, peccat lethaliter ut probat P. Suarez t. 1. de relig. l. 3. c. 6. Tantum enim veſtimenta, & vaſa Eccleſiæ ibi recondi debent, vel res profanæ ingruentis belli cauſa, ut ſupponit Gregor. VII. in can. 32. Synodi Romanæ, incerti anni, ibi: " Arcæ ab Eccleſia expellantur, niſi una ad veſtimentum, & libros: ſed ſi forte difficilis guerra fuerit, illæ quæ in Eccleſia fuerint, nullum laicis debitum reddant, ſed Eccleſiis. „ Refert Ant. Aug. in epit. jur. l. 13. tit. 12. c. 5. ut uſitatum narrant Gregorius Turon. l. 13. c. 12. Anton. Flor. l. 4. de mirac. S. Bened. c. 24. Juxta quem caſum belli imminentis accipio canonem 60. Concilii Meldenſis, ibi: " Ut hi, qui monaſteria, atque ſacra loca, vel Eccleſias infringunt, & ſacerdotes, ac viros eccleſiaſticos non ſolum dehonorant, verum & diverſo, atque adverſo modo affligunt, velut ſacrilegi canonicæ ſententiæ, quæ ex his decreta eſſe dignoſcitur, ſubigantur, Et c. 1. de depoſito. Innoc. III. l. 1. ep. in edit. Colon. fol. 194. ibi: Verum dum res ſacræ, & aliæ ibidem pro ſecuritate depoſitæ. „ Tunc enim ob ſecuritatem, cum alibi non ita ſervari poſſint, in templis res profanæ deponuntur. Quin & apud Gentiles legimus penes Virgilium lib. 1. & in templum Junonis a Trojanis aſportata, quæ ab incendio vindicari potuerant, quod ibi ſalva futura arbitrarentur, etiam contra hoſtium quamcunque immanitatem.

Et jam porticibus vacuis, Junonis aſylo
Cuſtodes lecti: Phenix, & dirus Ulyſſes
Prædam adſervabant, huc undique Troja gaza
Incenſis erepta adytis, menſæque Deorum
Crateresque auro ſolidi, captivaque veſtis.
Congeritur.

Deinceps enim non humanum cuſtodem fragilis potentiæ habituræ ſunt res in Eccleſia depoſitæ, ſed Deum ipſum vigilem, excubatoremque, qui ſæviſſimis ulciſci modis noſſet talium rapinam bonorum; fecitque multoties, nempe Juliano & Felice Præfectis Antiochenam Eccleſiam, Aureum Dominicum nuncupatam, expilari non verentibus, Sozomeno referente l. 5. c. 7. Theodoreto l. 2. c. 11. & 12. Nicephoro lib. 10. c. 29. cum Guntario Genſerici fratre, ut ſcribunt Procopius lib. 1. Iſidorus de bello Vvandalico: & cum ſuperbiſſimus Tyrannus, notæque crudelitatis Alaricus eſſet urbe potitus, nihil antiquius habuit, ut refert Paulus Oroſius l. 7. c. 39. quam ut dato præcepto mandaret, ſi qui in ſancta loca, præcipueque ad Apoſtolorum Petri, & Pauli baſilicas confugiſſent, hos in primis inviolatos, ſecuroſque eſſe ſinerent. Facit Anonymus Floriac. l. 4. de miraculis S. Benedicti, c. 24. ibi: " Ut vero moris agreſtium eſt in adventu militum formidare, ruſtici omnia ſua ad Eccleſiam convehunt tam annonam, quam ſupellectilem variam. „

4 Exponitur c. quiſquis 21. 17. q. 4.

Sed ſupra traditis obſtat textus in c. quiſquis 17. q. 4. in illis verbis: " Similiter ſacrilegium committitur auferendo ſacrum de ſacro, vel non ſacrum de ſacro. „ In quibus Joannes Pontifex ſupponit, res profanas in templis deponi poſſe; ſiquidem ait, eas auferentes ſacrilegium committere. Difficilis eſt etiam textus ille, dum in eo docetur, committi ſacrilegium auferendo non ſacrum de ſacro: nam tunc cum auferatur res privata, tantum furtum, non ſacrilegium perpetratur, lib. 4. in princ. l. 9. in princip. l. 11. §. 1. ff. ad leg. Jul. pecul. Igitur non recte Joannes in eo textu docet, ſacrilegium committi. Pro cujus textus expoſitione dicendum eſt, Joannem Pontificem in eo textu referendum eſſe ad caſum, in quo ob belli imminentis periculum, vel ob incendium, res privatæ depoſitæ eſſent in loco ſacro, ut in præſenti permittitur: tunc enim ſi aliqua ex eis auferatur, ſacrilegium committitur, ut docent Suarez de relig. t. 1. tra. 3. l. 3. c. 3. p. 1. Azor l. 9. c. 23. Secundæ difficultati ut ſatisfaciamus ſciendum eſt, tam inter Rhetores, quam Jureconſultos controverſum eſſe, utrum qui privatam pecuniam in æde ſacra depoſitam abſtulit, fur, an ſacrilegus ſit? In qua quæſtione Severus, & Antonius reſcripſerunt in l. 5. ff. ad leg. Jul. pecul. eum furti actione, non ſacrilegii teneri; opus tamen fuit hac conſtitutione, nam ut Saturninus docuit in l. aut facta 16. §. locus, ff. de pœnis, locus facit, ut idem vel furtum, vel ſacrilegium ſit, & capite luendum, vel minori ſupplicio. Et Cicero lib. 2. de legibus, ait, Sacrum, ſacrove commendatum, qui clepſerit, rapſeritve, parricida eſto. Et ſane quis poteſt id facere, ut ſacrilegium non faciat, qui rem depoſitam in æde ſacra aufert, cum ſit in fide, & tutela numinis, cui ædes eſt conſecrata. Plautus in Aulul. act. 3. ſcen. 5.

Nunc hoc mihi factu eſt optimum, ut te auferam
Aula in Fidei fanum: ibi abſtrudam probe.
Fides noviſti me, & ego te: caveſis tibi,
Ne in me mutaſſis nomen, ſi hoc concredidero,
Ibi ad te fretus tua, Fides, fiducia.

Et mox:

Vide Fides, etiam, atque etiam nunc ſalvam ut aulam abs te auferam.
Tuæ fidei credidi: aurum in tuo luco, & fano eſt ſitum.

Jam ſi animum delinquentis ſpectemus, non poteſt alter judicari, niſi ſacrilegium hoc eſſe, cum hac mente templum ingrediatur, ut ſeu ſacræ, ſeu profanæ fuerint res, eas harpaget. Æſtimantur delicta animo, & cauſa delinquendi, d. l. 16. §. cauſa, ff. de pœnis, l. verum 39. ff. de furtis. Poſtremo ſi Sopatro in declam. auſcultamus, gravius eſt auferre res privatorum e loco ſacro, quam res ſacras. Etenim qui rem ſacram e loco ſacro aufert, erga Deum injurius eſt: qui vero res privatorum e loco ſacro aufert, & Deum violat, & homines: hos, quia res eorum aufert: illum quia fidem ejus apud deponentes ſuſpectam reddit. His tamen argumentis non obſtantibus, ſequimur conſtitutionem Severi, & Antonini, qua Caſſio Feſto reſcripſerunt furti actionem, non ſacrilegii eſſe, ſi res privatorum ex æde ſacra ſurreptæ ſint, d. l. 5. Sequimur autem non idcirco, quod argumenta ſuperiora inepta, aut infirma ſint, ſed quod diſputandi ratione potentius reſcriptum ſit. Diſputando enim Saturnini ſententia obtineri facile poſſet: ſed fruſtra diſputes reclamantibus Cæſaribus, qui furti dumtaxat actionem dederunt, non accuſationem ſacrilegii. Sunt quibus hæc reſponſio diſpliceat, exiſtimantes etiam diſputandi ratione, atque argumentorum pondere Saturnino ſuperiores Cæſares eſſe, aut certe Saturnini reſponſum reſtringendum ad eum, qui vi effracto fano res privatorum abſtulit. Nam, inquiunt, ſi locus faceret ſacrilegium, faceret etiam blaſphemiam, ſi cui in loco ſacro convitium dictum fuerit: at hoc nemo dixerit; quare nec illud aſſerendum eſt. Præterea ajunt, quod ſi locus faceret ſacrilegium, ſequeretur eum, qui theſaurum tollit de loco religioſo ſacrilegium facere, contra textum in l. 4. §. non ſit, ff. ad leg. Jul. pecul. igitur nec ille, qui e loco ſacro rem privatam aufert. Sed horum ſententia audienda non eſt, nec recte illi agunt: Locus facit ſacrilegium: ergo etiam blaſphemiam, non enim quemadmodum res commendantur fidei Numinis, ita homines in templo reperti, tamquam depoſiti, ſacri habentur. Nec etiam recte inferunt: Qui theſaurum de loco religioſo tollit, non facit ſacrilegium: ergo etſi auferat rem privatam, ſacrilegium non committit; nam theſaurus nullius eſt, jure naturali occupanti conceditur: res autem aliena non poteſt ſine crimine de loco ſacro auferri. Docuerunt Anton. Matthæus de criminibus ad legem Jul. pecul. cap. 3. Cujacius lib. 3. obſ. cap. 19.

Opponi etiam poteſt præſenti canoni textus in c. per veſtras, de donat. inter, junctis per me adductis in ejus notis.

TITULUS XLV.

De reliquiis, & veneratione Sanctorum.

CAPUT PRIMUM.

a Alexander III.

Audivimus, quod quidam inter vos, diabolica fraude decepti, hominem quendam in potatione & ebrietate occiſum, quaſi ſanctum more infidelium venerantur, cum vix pro talibus ebrietatibus peremptis orare b permittat Eccleſia. Dicit enim Apoſtolus, quod ebrioſi homines regnum Dei non poſſidebunt. Hominem ergo illum de cetero colere non præſumatis, cum etiamſi per eum miracula plurima fierent, non liceret vobis pro c Sancto abſque auctoritate Rom. Eccl. eum publice venerari.

NO-

BIBLIOTECA CENTRAL

NOTÆ.

1 a Alexander III.) Ita etiam legitur in c. unic. ſub titul. de venerat. Sanct. in 2. collect. nullibi tamen exprimitur, cui reſcribat Pontifex facile tamen id colligitur ex hiſtoria hujus textus relata a Baronio anno 1181. ubi refert, Arnulphum Lexovienſem Epiſcopum Alexandro III. retuliſſe ingentem diſſolutionem monachorum cœnobii Griſtani, qui inter alia impia ſcelera ſe mutuis vulneribus ſæpe confligebant, ac nihilominus, ut miracula facere crederentur, & quibuslibet commentis ſæcularium perſonarum frequentes invitarent acceſſus, ſanitatis remedia per aquam certis carminibus incantatam promittebant. Tandem retulit Lexovienſis Præſul, procuratorem ipſius monaſterii ebrium in refectorio ſuper cœnam duos ex fratribus cultello percuſſiſſe, eundemque ab eis continenti pertica, quam caſus obtulit, occiſum fuiſſe. Quidnam tamen ad hæc reſcripſiſſet Alexander, non conſtat, licet extat prædicta epiſtola Epiſcopi Arnulphi. Unde conjectatur Baronius, quod cum prædictus procurator in ebrietate occiſus, martyris titulo impudenter ab illis monachis miracula affectantibus coleretur, Alex. III. ne id fieret reſcripſiſſe in præſenti textu, & ſic juxta hanc Baronii ſententiam ita reſtituenda eſt præſens inſcriptio: Alexander III. monachis Griſtanis; quo monaſterium S. Mariæ de Griſtan dictum eſt in diœceſi Lexovienſi, ut refert Tambur. in ſerie Abbat. verbo Lexovien.

2 b Permittat orare.) Siquidem illi excommunicati ſunt donec emendentur. Concil. Mogunt. ſub Carolo, can. 46. ibi: " Malum magnum ebrietatis, unde omnia vitia pullulant, modis omnibus cavere præcipimus, & qui hoc cavere noluerit, excommunicandum eum eſſe decrevimus uſque ad emendationem congruam. „ Plura de ebrietate congeſſi in c. a crapula, de vita & honeſt. cleric.

c Sanctum.) Sanctus quis, & quatenus dicatur, etiam apud Gentiles exponunt Fileſacus lib. 1. ſelect. cap. 4.

COMMENTARIUM.

3 Concluſio traditur, & probatur.

Ex hoc textu ſequens vulgo deducitur aſſertio: " Nemo poteſt pro ſancto venerari, niſi ab Apoſtolica Sede fuerit beatus declaratus, quamvis miracula faciat. „ Probant eam textus in c. 2. hoc tit. c. un. hoc tit. in 6. Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 2. Illuſtrant ultra congeſtos a Barboſa, & Garanna hic, P. Gregorius l. 15. de repub. ep. 24. & lib. 2. ſyntag. c. 11. & l. 1. partit. tit. 14. c. 3. Sanchez lib. 2. ſummæ, c. 43. Mendoza l. 3. Concil. Illib. c. 48. Volduc. de Eccleſia poſt legem, c. 13. Cæſar de Eccl. hierarch. diſput. 1. §. 4. n. 5. Coriolanus in breviar. chronol. anno 1489. Carrier. t. 2. ff. fidei, fol. 1103. Albaſpineus in notis ad Optatum, fol. 122. Sauſay in apparatu ad Martyrol. Gall. c. 22. & t. 2. in Apolog. §. 3. 4. & 9. ad finem, Vivar. ad Marcum Maximum, in S. Joanne Eremita vindicato, §. 3. 6. & 8. Hurtado de vero martyrio per teſtem, reſol. 43. §. 8. Durantius de rit. Eccleſ. lib. 1. c. 5. Turreblanca de jure ſpirit. l. 1. c. 11. P. Quintanadvennas in Sanctis Tolet. advert. 14. Fortunatus Schaccus de vener. Sanctor. ſect. 1. c. fin. in fine, Marinis alleg. 150. Thom. Delbene de offic. Inquiſit. 2. p. dub. 134. ſect. 1. Videndi ſunt Caſal. de rit. Eccleſ. c. 67. & 68. Naucler. 2. p. Monarch. l. 3. c. 7.

4 Traditur ratio dubitandi.

Sed in præſentem aſſertionem ita pro dubitandi ratione inſurgi poteſt: ut defunctus pro ſancto veneretur, ſufficit ut publice ad cultum, & venerationem exponatur. Synodus Francof. celebrata temporibus Caroli Magni, can. 42. ibi: " Ut nulli novi ſancti colantur, aut invocentur, nec memoriæ eorum per vias erigantur; ſed hi ſoli in Eccleſia venerandi ſunt, qui ex auctoritate paſſionum, & vitæ merito electi ſunt. „ Synodus Mogunt. can. 51. Et Epiſcopi auctoritas ſufficit, ut publice venerandus proponatur. Conſtat ex Capitul. Caroli, inter excerpta, cujus verba ſunt: " De Eccleſiis, ſeu ſanctis noviter, & ſine auctoritate inventis, niſi Epiſcopo probante, minime venerentur. D. Cyprian. ep. 37. ibi: Denique & dies ſanctorum, quibus excedunt, annotate, ut commemorationes eorum inter memorias martyrum celebrare poſſimus. „ Et de examine ſuper Sanctorum vita habito ab Epiſcopo, ſeu Metropolitano, plura D. Auguſtin. in breviculo collationis, die 3. c. 13. Euſebius l. 3. hiſt. Eccleſ. c. 14. & l. 5. c. 15. & l. 8. c. 20. & in c. venerabili, de teſt. Epiſcopi recipiunt teſtes de vita, & miraculis B. Mauritii: in c. 2. de conſecr. diſt. 3. c. fin. de feriis docetur ſervandas eſſe eas feſtivitates, quas ſinguli Epiſcopi in ſuis diœceſibus cum Clero, & populo duxerint venerandas. Igitur non deſideratur Pontificis auctoritas, ſed ſufficit Epiſcopi licentia, ut Sanctus publice venerari poſſit. Accedit, nam Epiſcopus in propria diœceſi rectius agnoſcere poteſt vitam, & miracula illius, qui in ejus diœceſi degit, quam Pontifex, qui procul remotus per relationem tantum merita, & mores defuncti agnoſcere valet. Ergo potius ad Epiſcopum diœceſanum, quam ad Pontificem Sanctorum canonizatio ſpectare debet. Augetur hæc difficultas ex eo, nam miracula facere præbet Sanctitatis argumentum, ut probatur ex litteris Alexandri III. datis Signiæ 4. Idus Martii, anno Domini 1173. pro canonizatione S. Thomæ Cantuar. Epiſcopi: " Redolet Anglia fragrantia, & virtute ſignorum, quæ per merita illius Sancti Cantuarienſis Archiepiſcopi, omnipotens Dominus operatur. Et infra: His ergo auditis monumentis, & magnis miraculis, quæ jugiter per illius ſancti viri merita fieri univerſitas narrat fidelium. „ Et ex litteris Gregorii IX. datis Peruſii anno 1228. pro canonizatione S. Franciſci, ibi: " Vitam ejus ſibi fuiſse acceptam, & ipſius memoriam eſse a Militanti Eccleſia venerandam, multis, & præclaris miraculis declaravit. „ Probant late Fortun. Schaccus de venerat. Sanctor. ſect. 6. c. 7. Smitheus in floribus Angliæ, in vita S. Auguſt. fol. 71. cum ſeq. Igitur ſi in præſenti ſpecie ultra publicam expoſitionem accedebant miracula, recte poterat ille ut Sanctus venerari, etſi Apoſtolica auctoritas non adeſſet.

5 De publica approbatione defuncti venerandi.

Qua difficultate ita ſulcita non obſtante, vera eſt præſens aſſertio, pro cujus expoſitione ſciendum eſt, in nulla ex religionibus, Hebraica, Gentilica, & Catholica, abſque prævia diſcuſſione, & ſolemni approbatione aliquem publice venerari potuiſſe. In lege veteri hanc approbationem, & canonizationem ad effectum publicæ venerationis uſitatam fuiſſe, probant Bellarminus de cultu Sanctorum c. 7. Contelorius de canonizat. Sanctor. c. 6. & probatur ex c. 44. Eccleſ. ibi: " Laudemus viros glorioſos, & parentes noſtros in generatione ſua, &c. & ibi: Omnes iſti in generationibus gentis ſuæ gloriam adepti ſunt, & in diebus ſuis habentur in laudibus. „ Apud Romanos peculiari lege cautum fuit, ne quis ut Deus veneraretur, niſi a Senatu publice approbatus. Tertul. in Apolog. c. 5. ibi: " Ut de origine aliquid retractemus, ejuſmodi legum vetus erat decretum, ne quis Deus ab Imperatore conſecraretur, niſi a Senatu approbatus. Euſebius l. 2. c. 2. ibi: Lex etenim erat antiquitus deſignata, ne quis apud Romanos Deus haberetur, niſi Senatus decreto, & ſententia confirmatus. „ Probant Ambianas ad Tertul. ubi ſupra, Textorius l. 1. officinæ, c. 11. De Athenienſibus idem probat Samuel Petitus ad jus Atticum l. 1. tit. 1. in princ. In Eccleſia Catholica conſtat pervetuſtum morem eſſe, ut nullus, nec martyr quidem, abſque alia prævia diſcuſſione, & approbatione inter Sanctos recenſeretur, quos pietas chriſtiana more majorum colere conſuevit. De ea enim re extat egregius locus Optati Milevit. l. 1. adverſ. Parmen. dum ait: " Cum correctionem Archidiaconi Cæciliani fere non poſſet, quæ ante ſpiritualem cibum, & potum os neſcio cujus Martyris, ſi tamen Martyris, libare dicebatur; & cum proponeret calici ſalutari os neſcio cujus hominis mortui, etſi Martyris, ſed nondum vindicati, correpta cum confuſione irata diſceſſit. „ Quibus verbis plane Optatus ſignificat, nefas fuiſſe Lucillæ potenti, ac factioſæ fœminæ Donatiſtarum venerari reliquias Martyris alicujus non vindicati, hoc eſt nondum probati, & recepti. Moris enim erat, ut cum aliquis martyrio occubuiſſet, Epiſcopus, ſub cujus ditione id accidiſſet, rem geſtam ſcriberet ad Primatem Epiſcopum, a quo mature adhibitis in conſilium collegis Epiſcopis, an inter Martyres eſſet recipiendus, decernebatur: cujus rei ritum, & ordinem refert Divus Auguſtinus in breviculo collat. die cap. 13. & ex eo Baronius in martyrol. die 2. Aprilis. Hæc autem diſcuſſio, & approbatio verſatur circa duo defunctorum genera; quia, aut defunctus ob fidem Chriſti occiſus, aut eſt mortuus confeſſor; & ad utrumque genus perſonarum beatificandum deſiderantur exactæ diſcuſſiones de vita, & moribus, & fama publica ſanctitatis, exercitio virtutum, maxime theologalium, ſi fuerit Confeſſor, de quo etiam examinantur miracula. In Martyribus autem non fit miraculorum inquiſitio, & multo minor diligentia adhibetur: tantum inquiritur fortitudo, & charitas, qua mortem ſubierit, quam intulit tyrannus in odium fidei. Cauſa etiam, quæ martyrem facit, diligentiſſime eſt inquirenda, ne iſta negotiationibus implicita deturpetur; ſed quod ſolum fuerit Evangelii propagatio, fideique confeſſio, & mortis ex charitate Dei, juxta ſententiam Divi Hieronymi in pſalmum 115. Erat autem perneceſſaria hujuſmodi de martyribus inquiſitio, non tantum ob prædictas cauſas, ſed quoniam hæretici, atque ſchiſmatici aliquando pro Chriſti nomine a perſecutoribus tormenta pati videbantur, & mortem, & quidem ipſi in fere naſcentis fidei exordiis, cum omnia Martyrum ſanguine redundarent, ut ſcribit Euſebius lib. 4. hiſtor. cap. 14. prope finem, & lib. 5. cap. 15. & lib. 8. cap. 20. & Sanct. Auguſtin. de Donatiſt. ſæpe teſtatur: quos omnes, ut alienos a fide, & communione catholica Dei Eccleſia reſpuere conſuevit. Cum ex ſententia Cypriani, & Auguſtini, omniumque orthodoxorum, quicquid aliquis extra Eccleſiam patitur, non Martyrium cenſendum, ſed dicenda ſit pœna perfidiæ. An vero incorruptio cadaveris argumentum præbeat ſanctitatis, fuſe examinat Theophil. tom. 13. tractat. de incorrupt. cadav.

6 Beatificatio quatenus a canonizatione differat.

Deinde ſciendum eſt, Sanctos præcedente hac vitæ, & miraculorum diſcuſſione, beatificari, & poſtea canonizari, nec eſt confundenda beatificatio cum canonizatione; ſiquidem magnum diſcrimen verſatur inter unam, & aliam. Beatorum enim cultus fidelibus permittitur, canonizatorum autem præcipitur; & propoſitio iſtorum ad fidei certitudinem ſpectat, non vero illorum: licet enim canonizationem Sanctorum non omnino ad fidem pertinere, & ideo errori ſubjectam eſſe cenſuerit Gloſſa verbo Sedi Apoſtolicæ, hoc titul. lib. 6. Cano lib. 5. de locis Theolog. cap. 5. verſ. Præterea in canoniz. contrarium tamen verius eſt, videlicet in canonizatione Sanctorum Pontificem errare non poſſe, ut defendunt Vivar. ubi ſupra, §. 2. Diana p. 11. tract. 2. reſol. 15. nam Pontifex in canonizatione alicujus Sancti ita loquitur: " Auctoritate Domini noſtri Jeſu Chriſti, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ac noſtra, N. in cœleſtem Jeruſalem fuiſſe receptum, & æternæ gloriæ corona donatum, de fratrum noſtrorum conſilio declaramus, eumque tanquam Sanctum publice, privatimque colendum eſſe decernimus, & definimus. „ Ut